

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883. Andra Kammaren. N:o 51.

Tisdagen den 22 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och bordlades för andra gången Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 10.

§ 2.

Fortsattes den i gårdagens aftonsammanträde började öfverläggningen angående *första afdelningen af § 1* uti det af Särskilda Utskottet, under punkten 2 af dess Utlåtande N:o 1, framställda förslag *till lag om upprätthållande af härens stamtrupp.*

*Angående
förändrad
organisation
af lundt-
försvaret.
(Forts.)*

Ordet lemnades, enligt förut skedd anteckning, till

Herr Ljungman, som antörde: Då jag icke kan dela de åsigt, som angående den föreliggande lagen uttalats vare sig af Utskottets flertal eller af reservanterna, så anhåller jag att få i korthet anföra de skäl, som nödga mig att yrka återremiss af denna lag. Då majoriteten i denna Kammare framlade 1878 års förslag, utgick den dervid från en uppfattning af indelningsverket, icke såsom en personlig värnpligtsskyldighet utan såsom en ojemm och orättvis skattebörda, och man ville därför hafva indelningsverket ersatt af en värfvad stamtrupp, för hvilken kostnaden borde fördelas på samtliga samhällsklasser att utgå i mån af *förmögenhet*. Från den sålunda uttalade principen har man emellertid i det nu framlagda förslaget afvikit, för att i stället kasta större eller mindre del af bördan på kommunerna i förhållande till deras *folkmängd*, oafsedt om denna folkmängd är fattig eller rik. Det har under den föregående diskussionen blifvit yttradt, att denna garantilag komme att leda till införande af ett rent värnpligtssystem; under det andra förklarar, att den i stället komme att nödvändigöra supplementarlottningen. För min del anser jag deremot, att denna garantilag i sin tillämpning kommer att verka i en helt annan riktning och leda till införande af ett nytt indelningsverk med kommunalrotar i stället för hemmansrotar, visserligen icke fullt så orättvist som det nuvarande, men dock alltid orättvist. Det är nemligen min öfvertygelse, att i den mån kostnaderna för den nya härordningen komma att kännas

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*

(Forts.)

tryckande skall man äfven söka att med till buds stående medel nedbringa desamma; och en utväg dertill finnes just antydd i denna garantilag, nemligen att skjuta allt större del af bördan öfver på kommunerna, af hvilka de fleste tvifvelsutän kunna för billigare pris än staten anskaffa stamsoldater.

Då jag emellertid, som sagdt, antager, att införendet af denna lag skulle komma att leda till nya, om ock i högre grad blott för mindretalet kommuner tryckande orättvisor, kan jag icke vara med om att godkänna det nu föreliggande förslaget. Jag önskar visserligen, att vi måtte få en betryggande garantilag, men jag tror att detta kan vinnas på en annan väg.

Jag yrkar återremiss å den föredragna paragrafen.

Herr Nils Petersson: Jag kan icke neka till att, då jag först genomläste detta förslag, det föreföll mig besynnerligt att det innehöll så många detaljbestämmelser, hvarigenom det betydligt skilde sig från våra lagar i allmänhet, som vanligen äro kortfattade och öfverlemna åt den dömande myndigheten att afgöra huru de i hvarje särskildt fall skola tillämpas. Men allt efter som jag mer och mer satt mig in i dessa bestämmelser, kom jag underfund med att förslaget verkligen var värdt att antagas.

Jag tror därför att, om man såsom representanten på dala-bänken hakar sig fast vid den ena eller andra punkten och målar i svart, man också skall komma till samma resultat som han, men att, om man närmare ser på förslaget i dess helhet, man skall finna att det har goda skäl för sig. Man har påyrkat förslagets återremitterande i syfte att få en garantilag i öfverensstämmelse med den, som föreslogs vid 1878 års riksdag. Men månne denna senare lag egde något verkligt företräde framför den nu föreslagna? Den var kortare, det är sant, men jag hemställer till Kamrnarens ledamöter hvilket är bättre, antingen att hafva dessa detaljbestämmelser, hvilka ju kunna vara af ganska stor vikt för oss, på förhand gifna, eller att låta Kongl. Maj:t fylla de brister i förslaget, som dessa detaljbestämmelser skulle ersätta. För min del föredrager jag det förra alternativet. Således anser jag icke att ett godkännande af det föreliggande förslaget kan medföra olägenheter, utom tvärt om vara fördelaktigt. Det låter säga sig, när man utmålar att det nya förslaget innebär en orättvis fördelning, att detsamma skulle blifva för dyrt och för öfrigt endast skulle leda till införande af ett nytt indelningsverk; men nog låter detta väl ändå något besynnerligt. Huru ställer sig då förhållandet med kostnaderna för detta nya indelningsverk? Jo, i stället för att kostnaderna för det nuvarande indelningsverket hvilat på jordegarna, hvilka icke allenast få aflöna soldaten utan äfven verkställa rekryteringen, så skulle staten efter det nya, af reservanterna modifierade förslaget betala $\frac{3}{4}$ af rekryteringskostnaden och hela den återstående aflöningen skulle bestridas icke af rust- och rothållare, utan ensamt af staten, således är hvad som möjligen skulle af de särskilda kommunerna komma att erläggas endast $\frac{1}{4}$ af den lega, som rekryten kan komma att fordra utöfver de af staten bestämda förmånerna. Jag hemställer till representanten på dala-

*Angående
förändrad
organisation
af landt
försvaret.
(Forta.)*

bänken och de med honom lika tänkande, om detta kan vara så farligt. Jag utgår från synpunkten af hvad legan i allmänhet kostar. Så långt tillbaka som jag kan minnas, har legan för en gång utgjort $\frac{1}{20}$ -del af lönen, och den beräknas efter markegångspris. Om jag nu antager att lönen t. ex. är 100 kronor för år, så skulle legan utgöra 5 kronor årligen och om tjänstetiden beräknades i medeltal till 10 år, så blirver legan för en gång för hvarje soldat 50 kronor, deraf $\frac{3}{4}$ skulle betalas af staten och $\frac{1}{4}$ af kommunen. Kan man kalla detta orättvist? Om man ser frågan i dess helhet, så får man ett helt annat begrepp. Man har talat om svårigheterna i Norrland att rekrytera. Ja, det må väl vara en sanning att kostnaderna der ställa sig dyrare; men så har man också der bättre tillgång på penningar och kan således stå ut med att betala litet mera, och för öfrigt torde nog förhållandena komma att utjennas. Om jag således betraktat förhållandena i dess helhet, så har jag kommit till den fullkomliga öfvertygelsen, att lagens antagande ingalunda är skadligt, utan tvärt om gagneligt och dessutom nödvändigt i följd af Kammararens redan fattade beslut, och i följd af den ställning till frågan, som vi sålunda intagit. Jag ber att få yrka bifall till Herr Danielsons reservation.

Herr Sven Andreasson: Herr Talman! Vi stå nu inför en stor fråga, en fråga vida större, än mången kan föreställa sig vid första påseendet, hvilket också synes deraf, att, när en paragraf af större betydelse här föreligger, så lemnas från statsrådsbänken den förklaring att om icke samma paragraf antages oförändrad, så kan regeringen icke acceptera förslaget i dess helhet. Mången böjer sig då för dessa ord, men jag beklagar, om den man, till hvilken det svenska folket ser upp med vördnad och aktning, och hvilken i många brydsamma ögonblick vetat att reda sig och hvilken Andra Kammararens majoritet vid så många tillfällen följt, om den mannen böjer sig för dessa ord från vederbörande.

Då jag nu går att yrka återremiss på så väl föregående paragraf som på hela garantilagen, så tror jag att äfven de, som hafva en annan uppfattning än jag, skola kunna vara dermed belåtna. Herr Ola Anderson i Burlöf har yttrat, att Herr vice Talmannen inom Utskottet yrkat att en tredjedel af hvad som kan erfordras utöfver det belopp, som staten består, borde af kommunen betalas. Jag vill minnas att han endast antydde, att detta vore bättre än att pålägga landstinget något, och detta var sedan vår mening underkänt i Utskottet. När vi således icke vilja antaga det förslag, som Herr Liss Olof Larsson och jag framställt; när man icke heller vill oafkortadt antaga garantilagen, ej heller Utskottets förslag, så frågas, om icke lämpligaste sättet att hålla frågan öppen vore att återremittera förslaget?

Det är egendomligt att af alla ledamöterna inom Landtförsvarskomitén, och Särskilda Utskottet representanten på dalabänken och jag stå ensamma kvar emot denna garantilag. Vi hafva hittills kämpat alla lika; och inom Utskottet varit emot densammans antagande, och i den reservation, som Herr Ola Anderson m. fl. inom landt-

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

försvarskomitén afgifvit — och hvilken förekommer i betänkandets andra del sid. 314, 315 — är tydligt ådagalagdt att garantilagen icke är lämplig; utan tvärt om skadlig. Under hela den tid, som Särskilda Utskottet arbetat, hafva vi varit ense om att icke antaga garantilagen; men när så en liten vindpust blåst från ett visst håll, så är man genast färdig att åtaga sig den nu ifrågasatta fjerdedelen af kostnaden. Man har sagt att genom att icke antaga garantilagen skulle man rifva sönder hela förslaget. Nej, mine herrar, man rifver icke sönder detsamma genom en liten ändring deri, men man rifver sönder detsamma genom bestämmelser, som komma att föra oss dit vi icke vilja komma. Jag ber att få erinra om hvad en ärad talare från upsalabänken yttrade i går; han yttrade sig rakt på saken, då han sade att det icke vore en ren penningefråga, som här föreläge, utan att det vore frågan om att åtaga sig en personlig skyldighet; och han hade rätt ty det kan icke vara något annat som här ifrågasättes. Jag har hört många herrar ledamöter i denna Kammare äfvensom inom Särskilda Utskottet säga att förslaget endast innebär en öfvergång till den allmänna värnplikten och att det icke finnes något annat, som duger i den vägen. Ja, mine herrar, jag ser mycket väl den väg, som leder dit; ty äfven om vi blott åtaga oss denna fjerdedel af kostnaden, på kommunerna, så beror det ju af herrar militärer att antaga rekryter eller rekapitulanter, så att luckorna kunna fyllas, och om detta icke kan ske, så måste man tillgripa lottning eller någon annan utväg, och då är man inne på det preussiska militärsystemet. Jag vill för min del icke vara med om att på detta sätt på omvägar komma till ett mål, till hvilket man i öfrigt icke vill komma.

Vi stå nu vid den punkt, som är den allra viktigaste i hela förslaget. Mine herrar! vi behöfva icke en garantilag, för att det svenska folket skall värna sig. Det är en konstlad tillställning som först kom fram inom landtförsvarskomitén. En talare på malmöbänken har sagt att Kammaren, genom att icke antaga garantilagen, uttalat sin önskan att frågan skall falla; men jag tror icke att frågan skall falla på detta. Vi hafva gjort för hederliga anbud för att vi skulle behöfva befara detta. Om man ser efter huru, enligt detsamma, vår armé blir förstörad och om man tager i betraktande de tunga bördor, som vi för densamma ikläda oss, så kan man icke säga att vi hjudit för litet.

Jag tror således att vi icke löpa någon fara, om Kammaren betänker sig ännu några ögonblick och således återremitterar förslaget, på det att man må kunna, utan att på förhand binda sig, afvakta hvad som under dessa dagar kan komma att inträffa.

Jag yrkar således återremiss på förevarande förslag.

Herr Danielson: Jag begärde i går ordet, då Herr Liss Olof Larsson antydde, att vi, som varit hans kamrater inom Utskottet, hade i denna fråga ombytt åsichter, hvilket äfven den siste talaren antydt. Herr Liss yttrade att detta visserligen vore ledsamt, men han ville ej klandra detta; de, som byta om åsichter, måste ju anses blifva klokare för hvarje dag. Om man nu omvänder denna hans egen

uppfattning på honom själf, så skulle Herr Liss Olof Larsson, om han aldrig byter om åsigt, icke någonsin blifva klokare.

Herr Hörnfeldt yttrade, att en militär skolat uttalat det omdömet, att norr om Dalelven det icke skulle vara möjligt att värfva en enda soldat; men han angaf tillika, att detta var för en lön af blott 50 kronor. Så uppfattade åtminstone jag honom. Jag har här i min hand skattekomiténs betänkande, och herrarne kunna af den redogörelse, skattekomitén framlagt öfver lönerna för de olika regementena, inhemta att, då lönen för en soldat vid Kalmar regemente är 150 kronor, är den vid Vesterbottens fältjägarecorps 140 kronor, och då lönen vid Norra Skånska infanteriregementet är 130 kronor, är den vid Norrbottens fältjägarecorps 110 kronor. Vid båtsmanshållet är det på samma sätt. Vid Gotlands, Södermanlands och Roslagens båtsmanskompanier är lönen 130 kronor, men vid Norrlands första och andra båtsmanskompani utgör den 120 kronor. Det är således alldeles tydligt, att aflöningen är lägre i Norrland än i de öfriga delarne af landet. Det torde således icke blifva svårare hädanefter att erhålla folk i Norrland än hittills, hvarför den nämnda uppgiften icke torde hålla streek.

Hvad det påståendet beträffar, att man genom antagandet af denna lag skulle styra in på den rena värnpligten, får jag säga, att jag har en motsatt uppfattning. Min uppfattning är nemligen den, att, om kommunerna få hafva ett ord med i laget, om de få deltaga litet i denna rekryteringshjelp, skola de med detta bidrag åstadkomma att vi få dessa ynglingar och derigenom afböja den rena värnpligten. Men får deremot befälet på statens bekostnad anvärfva stamsoldater till hvad pris som helst, så är det klart dels att arbetsprisen blifva högre, dels att mera af statens medel kommer att åtgå, och jag hemställer därför, huruvida det kan vara klokt att vederbörande befäl skola få hushålla med statens medel oinskränkt. Det är ju en rättighet, som svenska Riksdagen eger, att beskatta det svenska folket och det kan väl icke vara skäl att man medgifver något ingrepp derutinnan. Jag tror tvärt om att Riksdagen härvidlag bör se sig mycket väl före och icke gifva bort denna rättighet, som den nu eger.

Herr Liss Olof Larsson yttrade att fördelningen af rekryteringsbidragen skulle utfalla olika inom olika orter. Efter hvad jag uppfattade honom, tog han dock 100 kronor till utgångspunkt för fördelningen, men detta belopp tror jag vara för högt, och vid en mindre siffra blifva äfven bidragen mindre. Hvad själftva ojeuubeten beträffar, som han antydde, förefaller den mig i högst få fall kunna komma till stånd. Han upprepade att den lega för stamsoldaten, som är föreslagen i Utskottets betänkande, vore *beräknad* till det belopp han angaf, men jag säger ännu en gång, att Kongl. Maj:t ju kan utjemna detta belopp, om det behöfves, hvarigenom, om kostnaderna på en ort blifva billigare, besparingar kunna uppkomma, som man då kan öfverflytta på annat håll, der legen är högre. Med denna utjemning föreställer jag mig därför att lagen ytterst sällan skulle komma att tillämpas.

Herr Liss Olof Larsson yttrade vidare att det vore ovärdigt att

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

fördrå en garantilag. Men så länge 80 § Regeringsformen finnes till, är det ju omöjligt att komma ifrån en sådan, för så vidt indelningsverket upphäfves, och derom har ju denna Kammare redan fattat beslut. Då måste vi väl, enligt bestämmelsen i 80 § Regeringsformen, antaga en garantilag, och skola vi antaga en sådan, tror jag att den, som nu föreligger, har företräde framför den, som föreslogs 1878. Ty en garantilag enligt 1878 års förslag skulle både blifva dyrare och förr leda in på den rena värnpligten, enär, om befälet icke kunde erhålla folk för det anslag Riksdagen anvisat och anslagen måste höjas till oerhörda belopp, en utsträckt värnpligt skulle då möjligen förr inträda. Enligt den nu föreliggande lagen deremot har Riksdagen, ifall städjan blir för hög, tillfälle att höja aflöningen för stamsoldaterna, hvarigenom den olägenheten afhjelpes, att kommunerna få betala för mycket, och jag är öfvertygad om att kommande Riksdagar i det fallet skola se sig före. Det är således tydligt, att, om missnöje yppar sig inom kommunerna, Riksdagen skall höja legan efter förekommande förhållanden, eller exempelvis 150 kronor, och då blifva kommunernas bidrag, som sagdt, icke stora. Detta tycker jag hvar och en bör kunna inse.

Här har vidare blifvit sagdt, att man på detta sätt döljer kostnaderna, att kommunerna blifva straffade m. m. Det är verkligen besynnerligt, att man kan säga detta på fullt allvar. Det ser i sanning ut som om Herr Liss Olof Larssons sträfvande att få afslag på denna lag är ett sträfvande att få slut på alltsammans, och jag är öfvertygad, att han sjelf inser, att lyckas detta honom, så får han sin vilja fram. Men den som vill saken, tror jag icke gör rätt i att lyssna till något förslag i det syfte, som Herr Liss Olof Larsson angifvit. Nu har man slutligen sagt att en återremiss skulle hålla frågan öppen. Men huru länge skall den då hållas öppen, då Riksdagen redan framskridit så långt? Jag tror att hvar och en bör söka att få frågans behandling undångjord, ty här föreligger en fråga, som, om den kommer åter, kommer i samma skick igen, och då måste det blifva en ny diskussion derom, så att icke kan man åtminstone komma fortare på den vägen.

Jag skall icke vidare upptaga Kammarens tid, men jag har velat framhålla detta såsom skäl, hvarför jag tillstyrker bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna sak, med den förändring, som innefattas i min reservation. Jag är fullt öfvertygad, att vi derigenom icke skola ataga oss något, som skall trycka landet för mycket. Jag tror tvärt om, att det i det afseendet skulle blifva sämre enligt Herr Liss Olof Larssons förslag.

Herr Grefve Mörner: Då den här ifrågasatta lagen om upprätt-hållande af härens stamtrupp blifvit från åtskilliga håll förordad, dock med insättande af ordet: *högst* framför orden: *5,500 man* och utstrykande af ordet: *bestämd* framför orden: *årlig rekrytering*, samt andre åter framställt åtskillige anmärkningar mot förslaget, torde det tillåtas mig att äfven yttra några ord i saken; och då här äfven medgifvits att under denna paragraf få yttra sig om öfriga

paragraferna i förslaget, skall jag be att äfven om dem få tillägga några ord.

Det har sagts, att den fruktan, som uttalats för den rekryteringskostnad, som här ifrågasatts att i viss mån åläggas kommunerna, skulle vara öfverdrifven och till och med helt och hållet obefogad, då nemligen så många medel finnes att nedtvinga kostnaden, så att den icke skulle blifva särdeles betungande för kommunerna, och vi hafva äfven hört beräkningar gjorda, af hvilka isynnerhet en, som delgafs oss i går afton, visade särdeles låga bidrag från kommunerna i rekryteringshjälp. Jag känner icke fullständigt de grunder, på hvilka dessa beräkningar uppgjorts, och kan således knappast mot dem framställa några invändningar, men *en* sak synes mig dock förtjena att tagas i betraktande, och det är den tid, för hvilken den värfvade rekryten anvärfvas, för hvilken betalning skall utgöras, och huru många år han skall qvarstanna i kronans tjänst. Detta kan, såsom vi veta, enligt härordningsförslaget, vara minst 2 och högst 6 år. Skulle han nu anvärfvas på 2 år, så är den tiden snart utlupen och ny rekrytering skall derpå ske. I samma mån rekryteringen oftare skall ske, ökas emellertid kostnaderna i och för rekryteringen så väl för staten som för kommunerna, ty om också staten skall för rekryteringskostnaden omedelbart vidkännas ett större belopp, så skulle dock enligt denna rekryteringslag kommunerna få vidkännas en viss andel, och om då denna andel faller på en kommun, sådan som Herr Jöns Rundbäck i går omnämnde, der högst få personer äro åsatta bevilling och utgöra kommunalskatt, kan denna utgift på vissa orter blifva särdeles tryckande. Huru sådana förhållanden skola kunna afhjelpas är här icke angifvet, och utväg derför torde knappt finnas i de ord, hvarvid en talare särskildt fäste sig, nemligen att kostnaderna för rekrytering och dylikt icke blifvit bestämde utan endast *beräknade*, på grund hvaraf således kostnaderna för både aflöning och rekrytering skulle kunna höjas. Herr Danielson yttrade nyss, att han kunde icke gilla att vederbörande befäl skulle få oinskränkt hushålla med statsmedel. Om han har den åsigten, så frågar jag, om han tycker det är bättre att låta befålet hushålla icke allenast med statens utan äfven med kommunernas medel. Så skulle de nemligen få göra enligt denna lag, ty det står der, att, om icke rekryteringsområde fullgjort sin rekryteringsskyldighet, innan rekryteringsnämnden åtskiljes, så *»eger vederbörande chef att draga försorg om anskaffande för sin truppafdelning af bristande antal rekryter mot den lega, som lögst kan betingas.»* Här är således rätt gifven åt chefen att gå till hvilket belopp i lega och städja som helst.

Vidare yttrade Herr Danielson, att det finnes ett sätt att kunna motarbeta att denna rekryteringsafgift stiger allt för högt, det nemligen att Riksdagen höjer aflöningen för stamsoldaten, i händelse att städjan eller legan vid rekryteringen blir för hög. Om så skulle ske, och Riksdagen funne sig föranlåten att minska städjan och legan samt i stället höja aflöningen, komme detta först och främst att betydligt öka statens utgifter för stamtruppen i dess helhet och vidare komme det att inverka på ett annat sätt, ity att staten skulle komma att uppträda såsom täflande med den enskilde arbetsgifvaren. I samma

Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

män som staten söker indraga folk i hären genom ökad aflöning nödgas äfven den enskilde arbetsgifvaren, vare sig jordbrukaren eller fabrikanter, att höja aflöningen åt dem, som skola biträda honom i hans arbete, så vidt han vill hoppas att få några arbetare. Jag tror visserligen, att i denna täflan staten slutligen skulle komma att draga det kortaste strået, men derjemte kommer den enskilde arbetsgifvaren att få sina arbetslöner högt uppdrifne, högre än hvad eljest skulle behöfts. Att de, som behöfva anlita en ej obetydlig arbetskraft för sin näring och densamma befrämjande, skola sjelfva vara villiga att framkalla en så farlig medtäflare som staten, skulle jag knappast vilja tro, om jag icke här hört sådant förordas. Jag hörde äfven i går afton Herr vice Talmannen tydligen uttala någonting ungefär i samma syfte, då han sade, att aflöningen icke är bestämd utan endast beräknad och kunde af regeringen bestämmas olika i olika landsorter enligt gällande arbetspris. Detta syftade tydligen på det af mig omnämnda förhållande, att staten skall komma att täfla med och öfverbjuda den enskilde arbetsgifvaren, om så behöfves. Men i samma mån den enskilde arbetsgifvaren får öka sina arbetares löneförmåner, får staten öka kanske icke blott lönen till soldaten, utan äfven städjan kommer att stiga, och hvar finnes då någon gräns? Hvem säger oss, att det kostnadsbelopp, som af Utskottet angifves som den årliga summan för landtförsvarets ordnande, skall förslå, eller att den icke kan komma att stiga ofantligt mycket högre? För mig utgöra sådana förhållanden icke någon lockelse att antaga föreliggande lag.

Vidare har man under den föregående öfverläggningen nämnt ordet militarism och det har från åtskilliga håll uttalats med icke ringa ovilja. Under sådana förhållanden är det besynnerligt att finna, att, när vi då komma till denna lag, som afhandlar upprätthållandet af härens stamtrupp, har fruktan för militarismen försvunnit. Ty när det står i 7 § föreskrifvet, huru rekryteringsnämnden skall vara sammansatt och att den »består af landshöfdingen i länet eller den Konungens Befallningshafvande i hans ställe förordnar, såsom ordförande, samt 2 ledamöter, nemligen en af Konungen beordrad officer samt en af landstinget eller för stad, som ej lyder under landsting, af stadsfullmäktige till deltagande i nämnden vid stadens rekrytering vald man, som jemte två suppleanter för hvarje år utses», finner man deraf temligen sannolikt att, i händelse rekryteringsdistriktet har framställt en rekryt och det uppstår olika meningar om, huruvida denna rekryt är antaglig eller icke, kommer nämnden, i fall den militärperson, som deltagar i rekryteringsnämnden, anser karlen icke fullt tjenlig, att ofelbart och ögonblickligen kassera karlen. Ty landshöfdingen eller den i hans ställe såsom ordförande förordnade och nämnde officer äro två, hvilkas åsigtter antagligen i de flesta fall komma att öfverensstämma, och då möjligen dessa båda stå emot den, som är vald af landstinget eller staden, blifver denne senare öfverröstad. Sedan det är gjordt, återstår, hvad jag nyss nämnde och hvad som är stadgadt i § 8, att vederbörande chef eger till det pris, han kan, anskaffa rekryt, och då lär han väl icke spara på att sätta legan tillräckligt hög, isynnerhet om i denna lag skulle ligga afsigten att genom densamma söka framkalla och drifva till allmän

värnpligt i utbyte mot denna rekryteringslag. Är detta mening, komma utgifterna för rekryteringen naturligtvis att uppdrivas så högt som möjligt. Jag vågar därför tro, att denna lag är i hög grad betänklig och kan komma att för landet i sin helhet medföra stora kostnader.

*Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)*

Rekryteringsnämnden skall sanmanträda den 30 Oktober och i lagen om härens organisation föreskrifves, att soldatens tjänstetid skall beräknas från den 1 November. I ordet »beräknas» ligger redan den omständigheten, att, om karlen icke antages förr än den 30 November eller den 1 December, eller med ett ord vederbörande icke kan få en rekryt till den bestämda tjänstetiden, *beräknas* tiden för antagandet ändå från den 1 November. Jag förmodar, att det kommer gå så till, att, när rekryteringsnämnden är samlad den 30 Oktober, och den kan få en karl samma dag eller dagen derpå eller på morgonen den 1 November, tager nämnden honom till hvad pris som helst, emedan befälet vill hafva in alla rekryterna på en gång för att få öfva den samtidigt. Ty det är icke angenämt att börja öfningarne med en del den 1 November och sedan börja med en annan del längre fram, hvilket endast ökar besväret. Och om det händer, att karlen anvärfvas på endast två år, skall derefter en ny antagas, hvarigenom kostnaden i icke obetydlig grad ökas. Alla dessa förhållanden förefalla mig så betänkliga, att jag icke kan godkänna denna lag. Jag skulle därför för min del helst vilja instämma med Friherre Leijonhufvud i det af honom afgifna yrkandet om afslag å denna lag, men då det är osäkert, om Kammararen vill godkänna detta yrkande, och då detsamma i allt fall redan blifvit framställt skall jag icke göra något yrkande.

Herr Olof Jonsson: Det förslag till garantilag, som nu föreligger till behandling, är med all säkerhet af en stor betydelse för lösningen af dessa frågor, denna lösning må ske i år eller inom en snar framtid. Denna fråga är för mig så mycket mera allvarsam som många af mina kamrater från Norrland, med hvilka jag i allmänhet brukar samverka, härvidlag gå en annan väg än den jag anser vara den rätta.

Det kan icke nekas, det vill jag erkänna, att 1878 års garantilag skulle i vissa afseenden vara enklare att tillämpa och icke, som det synes mig, åstadkomma några olägenheter i beskattningsväg orterna emellan. Från denna synpunkt sedt skulle man kunna gifva företräde åt en sådan form på garantilag. Men, mine herrar, saken har äfven andra sidor. Den första af de frågor, till hvilkas lösning jag medverkade såsom medlem af denna Kammar, står i ett analogt förhållande till den nu föreliggande frågan. Jag syftar nu på den så mycket omtvistade skjutsfrågan vid 1878 års riksdag. Den enklaste och rättaste vägen vid lösningen af denna fråga hade naturligtvis varit, att skjutslegan skulle blifvit så bestämd att intet bidrag deröfver, hvarken från länen eller staten, borde komma i fråga. Såsom herrarne känna, ansågs det emellertid omöjligt att praktiskt tillämpa en sådan idé. Det var därför nödvändigt att, utöfver den skjutslega som blifvit bestämd, staten eller landstingen skulle kunna få fylla de brister, som

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

kunde uppstå för att få skjutsen öfvertagen på entreprenad. Man kunde derjemte reglera skjutslegan efter de olika orterna.

Nu vågar jag påstå, såsom ock från en talare före mig yttrats, att i ordet: »beräknad» i denna lag ligger den betydelse, att den summa, som för ändamålet anslås, utgör sammanlagda produkterna af 100 kronor för hvarje rekryt, som för året skall legas. Det måste ovilkorligen ligga i Kongl. Maj:ts hand att, efter de olika ortförhållandena, kunna sätta denna lega högre på det ena och lägre på det andra stället. I den omständigheten tror jag man har att söka den enklaste och den enda utväg att förmildra dessa ojemnheter orterna emellan, som i annat fall skulle kunna uppstå. Ty man kan icke lägga bevillningen till grund för indelningen af de olika rekryteringsområdena.

En föregående talare hade den uppfattning att, om man antog garantilagen, sådan den här föreligger, så skulle derigenom legan blifva större till men för det fria arbetets täflan gent emot staten. Jag föreställer mig tvärt om, att denna form på garantilag skall motverka hvad man fruktade för vid 1878 års garantilag. Det är ju klart att, om ett obegränsadt förslagsanslag ligger i Kongl. Maj:ts hand att använda för detta ändamål, så finnas inga speciella intressen, att få rekryteringen verkställd så billig som möjligt, utan denna lega kommer då säkerligen att stiga till alltför höga belopp. Om man således vill tillse att staten icke skall betala mera än hvad nödvändigt är, till skada för näringar och industri, måste man på ett eller annat sätt bygga på den princip, som ligger till grund för denna lag. Om man går tillbaka till de många olika behandlingar, som försiggått vid frågor af dylik art som denna, eller om man endast fäster sig vid behandlingen af de olika punkterna i detta förslag nu, och om man sedan reflekterar öfver hvart det skall bära, om hvarje ledamot, som icke kan godkänna en eller annan bestämmelse inom denna lag, gör svårigheter, därför att han icke får sin vilja fram, så kommer man slutligen dertill att det blir ett ofantligt stort antal motståndare, deraf den ene icke kan bifalla förslaget i den ena, den andre icke i den andra punkten. Man får således ett stort antal motståndare till förslaget i dess helhet, och då kan man väl icke hafva den minsta förhoppning att frågan skall kunna i tidernas längd lösas, om man icke vill mera se på det stora hela än på vissa enskildheter af mindre betydelse samt underordna sina enskilda åsikter i mindre väsentliga fall under flertalets mening. Då jag, såsom sagdt, tror att garantilagen är af stor betydelse för en möjlig framgång af det hela och då jag anser att den modifikation af denna garantilag, som reservanterna föreslagit, skall leda till mindre utgifter för samhället, än om man vill taga den form på garantilag, som år 1878 föreskrefs, är det gifvet att jag måste hålla på detta reservanternas förslag. Man bör väl för resten medgifva att, då detta förslag skall leda till besparingar i det stora hela, de enskilda meningarne, då de röra ojemnheter, som icke kunna hafva någon så stor betydelse, bära underordna sig den allmänna uppfattningen af lagens gagn, då man ju derigenom hastigare kan vinna ett stort mål.

Jag hemställer därför, om det icke vore skäl att bifalla reser-

vanternas förslag. Jag yrkar således bifall till Herr A. P. Danielsons med fleres reservation.

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*

(Forts.)

Herr Sam. Johnson: Man skulle verkligen vara frestad att tro, det de herrar icke mena fullt allvarligt, som påstå att denna lag skulle medföra så ofantliga kostnader för kommunerna, för så vidt reservanternas förslag antages. Jag kan nemligen icke fatta att detta blefve fallet, då reservanternas endast föreslagit att kommunerna skulle betala en fjerdedel, då staten deremot skulle betala tre fjerdedelar af det öfverskjutande beloppet. Jag undrar om en kommun icke kan bära detta, då rust- och rofeshållarne få uteslutande bära bördorna. I Småland äro hemmanen i medeltal taxerade till 15- å 20,000 kronor och hvarje sådant hemman får i och för roteringen betala omkring 300 kronor per år. Under sådana förhållanden tycker jag icke det kunde vara farligt, att kommunerna åtog sig att betala den lilla kostnad, som denna lag kunde medföra.

Herr vice Talmannen yttrade i går afton, att denna lag skulle möjligen kunna vinna verklig förkärlek hos befolkningen, i händelse härens officerare blefve mera humana mot den nya stammen, än de varit mot den gamla. Jag vill besvara detta yttrande. Jag bor i en ort, der det finnes särdeles många indelta regementen, både grenadierer och husarer. Hvad beträffar infanteriet äro dessa herrar officerare alldeles utmärkta och gå mycket humant till väga, så att rekryten efter någon tid får förtroende, kärlek och aktning för dem. Jag befarar således icke att vice Talmannens önskan i detta afseende icke kommer att uppfyllas. Men jag kan icke gifva samma vitsord åt officerscorpserna vid kavalleriregementet, der man gått mera brutalt till väga. Dock hoppas jag, att förhållandena der komma att förbättras, och de hafva redan förbättrats ganska betydligt, sedan regementet fått en ny chef. Jag tror således, att det hädanefter skall gå bättre till väga äfven der.

Jag skall nu icke längre uppehålla Kammarrens tid. Jag yrkar bifall till Herr Danielsons med fleres reservation.

Herr Emil Key: Det är verkligen svårt att tillägga något ytterligare till hvad i frågan blifvit sagdt i går och i dag. Jag vill dock göra tvenne anmärkningar eller erinringar.

Innan jag det gör, får jag dock lof att med ett par ord besvara en talare på elfsborgsbänken, Herr Sven Andreasson.

Herr Sven Andreasson sade, att denna garantilag vore en genomgång på en omväg till det preussiska värnpligtssystemet. Om så är hans åsigt, så förvånar det mig mycket att han icke hellre yrkat rent afslag på förslaget än en återremiss; det hade varit mera konsekvent. Det förvånar mig vidare mycket att han snarare tror sig kunna rösta för 1878 års garantiförslag, ja, velat *tillstyrka* en garantilag enligt de grunder, som finnas i detta förslag. Jag deltog också i behandlingen af 1878 års garantilag, men kan icke neka till att, skulle någotdera kunna leda till den preussiska värnpligten, så vore det väl snarare 1878 års garantilag än det nu föreliggande förslaget, emedan man kunde befaras, och det nämndes också under debatten

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

1878, att den garantilagen skulle kanske blifva oss för dyr. Enligt nu föreliggande förslag är det ej så. 1878 var det staten, som skulle ensam garantera det hela, och nog är *den* fullt vederhäftig, men det finnes, enligt garantilagen 1878, intet vid denna sammanknippadt enskildt intresse, som kunde tänkas månt om att hålla ned beloppen, ingen part personligen intresserad af att sätta ned kostnaden. Då sålunda befarats att kostnaderna, enligt 1878 års lag, måhända skulle blifva för dyra, har man — såsom Herr Olof Jonsson också mycket riktigt anmärkte, på samma sätt, som man i andra fall, till exempel i fråga om skjutslegan, sökt ett korrektiv i *landstingen* — nu sökt ett korrektiv hos *kommunerna*. Man kan därför icke säga att denna garantilag är särskildt egnad att genom sin kostnad föra oss in på den rena värnpligten; tvärt om, och jag upprepar ännu en gång, att det förvånar mig att Herrar Liss Olof Larsson och Sven Andreasson med dylika farhågor i faggorna hellre nu kunnat ingå på 1878 års garantilag.

Vidare yttrade Herr Sven Andreasson att vice Talmannen yrkat i Utskottet, att kommunerna borde bekosta en tredjedel och staten två tredjedelar af kostnaden. Detta är i viss mån sant, men det är långt ifrån hela sanningen. I Utskottet voro samtidigt flere förslag å bane och derunder framkastade vice Talmannen, mera i förbigående, en tanke i detta syfte, hvarå han dock icke grundade något yrkande. Det fans dessutom flere andra olika förslag inom Utskottet uti i fråga varande sak, men då man icke kunde komma till något resultat och ville, om möjligt, söka få ledamöter af Första Kammaren med sig, så förenade sig de sex reservanterna från denna Kammare i att kommunerna skulle betala en fjerdedel och staten tre fjerdedelar.

Jag skall nu anhålla att få öfvergå till de två erinringar, som jag skulle vilja göra. Jag frågar: hvilken skatteförmåga tro herrarne väl att rust- och rotehållarne hafva, när ingen satt i fråga annat än att *desse* erbjuda en fullt nöjaktig garanti för den indelta armén? Men det skulle blifva outhärdligt, säger man för kommunerna; man fruktar för att dessa icke skola komma ut med garantibördan, samma kommuner, af hvilka rust- och rotehållarne utgöra blott ett fatal. Dessa kommuner i sin helhet skulle icke kunna åstadkomma en fjerdedel af kostnaden, och icke ens det, ty det är endast ifrågasatt en fjerdedel af kostnaden utöfver den kostnad, som staten skall betala. *Kan* man säga att detta är för mycket? Kan man icke komma öfverens om att det, kort sagdt, vore alldeles orimligt påstå, att rust- och rotehållarne, som utgöra en bråkdel af hela kommunen, kunna stå ut med att lemna garanti för hela den indelta armén, men kommunen i sin helhet skulle icke, utan att blifva för mycket betungad, kunna skaffa garanti för en fjerdedel af det öfverskott, som kan erfordras utöfver hvad staten betalar i lega! Den andra erinran, som jag velat göra, är följande fråga: huru många lif tro herrarne att dessa stora frågor hafva? Huru länge tro herrarne att icke blott hemliga och uppenbara fiender, utan äfven förmenta och verkliga vänner, skola, efter nyck och godtycke, kunna storma löst på dessa stora frågor? Nu då Första Kammaren sedan flera dagar står och vacklar i sitt beslut, är det då skäl för de af oss, som verkligen vilja förslaget, att

anstränga sig för afslag vid denna punkt, som är en af kardinalpunkterna i förslaget, med påföljd kanske att derigenom så mycket vissare de stora frågorna blifva slagna till marken?

Jag anhåller om bifall till Herr A. P. Danielsons reservation i detta fall.

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Under diskussionen har så ofta uttalats den mening att denna garantilag icke vore nödvändig. Jag kan också i viss mån dela denna åsigt, ty jag tror man kan vara viss derom att det ligger i Riksdagens lika väl som regeringens intresse att skydda fosterlandet. Nu har från motsidan åberopats att det finnes en garanti för att den nuvarande stamstyrkan skall upprätthållas, nemligen i 80:de paragrafen Regeringsformen, och detta är fullkomligt riktigt, i ty att nämnda grundlagsparagraf bestämmer att rust- och rotebällare till följd af indelningsverkets bestämmelser skola anskaffa ett visst antal manskap, men det beror på Riksdagen, om den vill bevilja medel till beväpning, beklädning och öfning m. m. åt detta manskap; således är den nuvarande garantien i detta hänseende icke så stor att deraf kan följa berättigade anspråk på den ifrågavarande garantilagen.

Man har också talat så mycket om de stora kostnader, som i följd af lagens antagande skulle drabba vissa orter genom rekryteringen. Jag tror icke det är någon fara i detta hänseende, isynnerhet som Särskilda Utskottet föreslagit en lega af 120 kronor per år eller tredubbelt mera än de 40 kronor, som landtförsvarskomitén och Kongl. Maj:t föreslagit. Hvad södra orterna beträffar och med stöd af hvad jag fått höra af representanter från andra trakter af vårt land, är jag fullkomligt öfvertygad om att arbetslönderna, eller rättare sagdt dränglönderna, i allmänhet icke uppgå till detta belopp. Hvad Skåne beträffar vet jag särskildt, att der hafva drängar om 18 å 20 års ålder icke mer än 100 eller högst 150 kronor per år i lön. På denna lön skola de hålla sig sjelfva med kläder, men hafva mat och husrum fritt. Utskottet har nu föreslagit att legan för en stamsoldat skall utgå med 120 kronor om året; dessutom får karlen tjenstgöringspenningar 10 kronor i månaden och i dagaflöning 5 öre om dagen, hvilket för 8 månaders rekrytskola gör 92 kronor, eller tillsammans för ett år 212 kronor. Fortgår rekrytskolan i 12 månader, blir årsinkomsten deremot för stamsoldaten 258 kronor. Hans arbete kan icke jemföras med en drängs arbete, ty detta senare är naturligtvis mera ansträngande. Då härtill kommer att stamsoldaten får lära sig åtskilligt, som han kan hafva nytta af under hela sin lefnad, såsom skrifning, räkning med mera dylikt, så måste det väl för hvar och en vara ganska klart, att man, tvärt emot hvad som från vissa håll befarats, skall få stamsoldater, ja, man skall till och med få öfverflöd på dem. Jag tror att åtminstone i Skåne komma de att anmäla sig till långt större antal än som kan antagas. Derfor kan enligt min tanke den i Norrland befarade brist på stamsoldater, derest den är riktig, lätt blifva afhjelpat genom det öfverflöd på sådana som i södra och mellersta Sverige otvifvelaktigt kommer att förefinnas. Ingen lär med skäl kunna göra den anmärkningen att vägen mellan södra och

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

norra Sverige skulle vara så lång att icke ynglingar från Skåne skulle vilja antaga en stamsoldats befattning i Norrland. Härpå har man det säkra beviset deruti, att tusentals ynglingar från södra Sverige rest till Norrland för att vid dess sågverk och jernvägsarbeten erhålla några månaders arbetsförtjenst. Jag skall vidare bedja att få fästa uppmärksamheten på en sak, som Herr Danielson erinrat om och som är väl värd att tänka på. Skatteregleringskomitén har nemligen meddelat uppgifter öfver kostnaden för de olika regementena. Af dessa uppgifter, hvilka man väl måste anse säkra och tillförlitliga, kan man se att lönen för en stamsoldat icke ens i Norrland hittills varit så hög, som den af Utskottet i afseende på nya stammen blifvit beräknad, och man kan väl icke befara att det skulle bliwa annorlunda, om det nya förslaget komme till verkställighet, emedan skillnaden emellan stamsoldat och indelt soldat är ingen annan än att i förra fallet uppbär han sina löneförmåner af staten och i senare fallet af rust- eller rotehållare. Derjemte vill jag tillägga mot dem, som i afseende på de norra orterna uttalat den mening, att det skulle komma att trycka dem mera än andra till följd af de dyra arbetslönerna. Detta kan jag för min del icke erkänna. Jag skattar lyckligt det land eller delar af detsamma, som kunna betala hög dagaflöning; ty de små dagaflöningarne drabba ju hårdast den fattiga befolkningen, som skall söka sig arbetsförtjenst.

Man har ofta som ett slags spöke framhållit, att om denna garanti-lag antages, skulle det vara ett närmande till den rena värnpligten. För min del får jag säga att jag icke alls är rädd för detta spöke. Om vi antaga denna lag, så hvarken närma vi oss eller aflägsna vi oss från den rena värnpligten. Jag hörde i går afton att en talare på dalabänken uppgjort en särskild kalkyl öfver, huru en förhöjd lega skulle komma att trycka särdeles ojemnt. Han hade specificerat detta och gjort beräkningarne fögderivis. Jag vill hvarken medgifva eller bestrida riktigheten af dessa uppgifter, men hvad jag tror att han misstagit sig på vid dessa sina beräkningar är det, att rekryteringsområdena icke blifva inrättade fögderivis, utan de delas på en eller flera socknar, allt beroende på omständigheterna. Då han beräknat det höga priset, så var det efter hela kostnaden, men då vill jag fästa hans uppmärksamhet på hvad reservanterna i detta fall föreslagit, nemligen att rekryteringen icke skulle bestridas af kommunerna till mer än $\frac{1}{4}$ af dessa öfverskjutande kostnader. Hans uppgifter reduceras sålunda ganska betydligt; åtminstone fäster jag icke något afseende vid dem.

Herr Talman, jag yrkar bifall till reservanternas förslag så väl i denna som öfriga punkter.

Herr Assarsson instämde med Herr O. B. Olsson.

Herr J. Larsson i Blekan: Jag föreställer mig att det icke kan vara riktigt att, i afgörandets ögonblick, denna Kammare skall försöka omöjliggöra Kongl. Maj:ts förslag, enär det hvilat på den grundprincip, som Andra Kammaren alltid hyllat, och derjemte i sig innebär en rättvis fördelning af så väl försvarsbördan som våra

skatteförhållanden. Under debatten i denna Kammare om härordningsförslaget har man sökt göra troligt att den omständigheten att den indelta soldaten eger jordtorp, skulle vara så förträfflig. Nej, mine herrar. Så väl jag sjelf som många med mig inom denna Kammare, som hafva roteringsskyldighet, känna detta bäst. Ett sådant aflöningssätt har alltid haft ett menligt inflytande på det sanna begreppet om ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. Ett bevis härpå har man i de ständigt återkommande trakasserierna och orderna mellan stamsoldaten och roteraren. Kan man verkligen tro att majoriteten i denna Kammare hellre afstår från härordningsförslaget med dess stora förbättringar, än den vill tillförbinda kommunerna den obetydliga andel i rekryteringskostnaden, som reservanterna yrkat? Ja, mine herrar, om så sker, visar denna majoritet så väl inför nationen som för utlandet att, den om Andra Kammaren uttalade spådom och förtal likmätigt, denna majoritet endast är en omogen och skämd frukt på politikens träd; och att biträda ett beslut, som skulle ådraga Kammaren ett sådant omdöme, vill jag icke vara med om. Jag yrkar därför bifall till Herr Danielsons reservation.

*Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)*

Herr Aug. Peterson: Herr Talman, mine herrar! Under den långa öfverläggning, som nu sedan fem dagar pågått, har jag suttit en tyst åhörare och icke en enda gång uttryckt min tanke om förslaget eller visat på hvilken ståndpunkt, jag står. Jag har gjort det af undseende för Kammarens tålmod, som under de många och långa anförandena dessa dagar satts på ett ganska hårdt prof.

Då jag nu begärt ordet, skall jag be att få tillkännagifva, att jag gillar den lösning af de stora frågorna, som stå på dagordningen, som innehålles i förslaget. Jag tror att dessa frågor, om man blott vill saken, skola kunna lösas på det sätt, dessa förslag gifva vid handen, med de modifikationer, som Herr Danielson angifvit i den reservation, han fogat vid Utskottets betänkande. Jag har röstat för bifall till 40:de paragrafen i lagen om härordningen i detta betänkande och för bifall till de punkter, som sedermera blifvit behandlade i enlighet med reservationen, sådan den afgifvits af Herr Danielson och de öfrige reservanterna.

I den punkt, som nu föreligger till afgörande, hvilken är en af de riktigaste, åtminstone en mycket viktig punkt i förslaget, kommer jag också att rösta på bifall till den reservation, som af Herr Danielson afgifvits. Det vore ledsamt om denna punkt skulle komma att afgöras på det sätt Herr Liss Olof Larsson tänkt sig, sedan vi här hört af Hans Excellens Herr Statsministern att bifall till ett sådant förslag, som det Herr Liss Olof Larsson framställt, skulle vara att kasta hela saken öfver ända, emedan ett sådant förslag icke skulle komma att af regeringen accepteras. Det har blifvit sagdt och Herr Liss Olof Larsson yttrade också, att det skulle blifva dyrt och på kommunerna mycket olika fördeladt hvad som af dem skulle komma att utgöras i rekryteringskostnader enligt reservationen. Jag hesiterar icke mycket för dessa kostnader, emedan jag fullt och fast tror, att den höga lön, som för stamsoldaten föreslagits, vid rekryteringen skall åstadkomma att det icke skall behöfva ifrågasättas så stor

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*

(Forts.)

utgift, så att den kan blifva särdeles betungande för kommunerna, helst stamsoldaten kan få rekapitulera ända till det år då han ingår i landtstormen, och således i 12 år få tjena som soldat.

Någon garanti från kommunernas sida anser jag bör finnas, och då denna garanti icke är mera än en fjerdedel af rekryteringskostnaden så torde kostnaden icke blifva så särdeles betungande för de kommuner, som efter sin folkmängd och skatteförmåga icke kunde vara med andra kommuner jemförliga, och sådana förhållanden äro i allmänhet högst få, hvadan den gjorda invändningen icke för mig har någon särdeles betydelse. Jag har ock hört den anmärkningen framkastas mot förslaget, att det skulle vara för dyrt; landet förmår icke bära de höga kostnaderna. Ja, jag kan icke förstå detta. Då nu endast omkring en fjerdedel af den beskattningsbara nationella förmögenheten bär största delen af försvarsbördan, skulle då icke hela nationens samtliga tillgångar kunna bära denna börda, äfven om den skulle blifva en tredjedel större än hvad vårt försvar nu kräfver.

Jag vill i förbigående bedja att få upprepa för herrarne, hvad herrarne redan veta, nemligen det, att af bevillningssammandraget för år 1881 framgår, att den jord, som är berustad och roterad, är upptagen till ett taxeringsvärde af 1,200 millioner kronor. Den jord, som icke är roterad, har ett taxeringsvärde af 2,100 millioner kronor förutom stadsfastigheter och landtfastigheter utan jord eller som det heter annan fastighet. Denna uppgår till 200 millioner för landet och 700 millioner för städerna eller tillsammans 900 millioner. När nu icke stort mer än en fjerdedel af jorden förmår bära lejonparten af försvaret, så måtte det väl vara märkvärdigt om icke hela den beskattningsbara tillgången skulle kunna bära kostnaderna äfven om dessa skulle ställa sig något dyrare än vårt försvarsväsende nu kostar.

Här finnes nu vida mera som jag skulle ville bemöta, men tiden är långt framskriden och frågan har så länge diskuterats, att jag skall inskränka mig till det minsta möjliga.

Här har sagts, att denna lag skulle leda till den rena värnpligten. Det kan ju vara möjligt, att den det skulle kunna göra, men det är väl dock Riksdagen, som skall besluta huruvida det ena eller det andra förslaget skall antagas eller icke i fråga om nationens värnpligt. Ännu hafva vi indelningsverket kvar. År 1875 framlades ett förslag till försvarets ordnande efter preussiskt mönster; och hade Riksdagen då gått in derpå, skulle vi hafva kommit direkt från indelningsverket till det rena värnpligtssystemet. Men Riksdagen gick icke in på förslaget och har således fria händer att yttra sig och besluta öfver hvilket försvarsförslag som helst, vare sig det afser en öfvergång till den allmänna värnpligten eller grundar sig på stam och beväring.

Jag vill icke upptaga tiden längre, utan inskränker mig till att yrka bifall till Herr Danielsons med fleres reservation i denna punkt.

Herr J. Johansson från Stockholm: Då man ännu i denna stund, den sjuette dagen från debattens början, begagnar sig, som det heter,

af rätten att fullgöra sin skyldighet att tillkännagifva sin ståndpunkt i frågan, så ber äfven jag att få nämna några ord.

Man tyder må hända de många olika tolkningarne i frågan icke så origtigt, om man tyder dem så, att vi här i Kammararen äro så kallade försvarsnihilister allesammans, lika väl de hvilka orda om fosterlandet och dess försvar som om fienden redan stode för dörren, som de hvilka på grund af en 70-årig fred tro på en evig sådan. Den som strängt håller på indelningsverket vet dock mycket väl, att detta, som man säger, redan spelat ut sin roll. Han strider därför för det omöjliga och vill alltså ingenting: han är nihilist. Den som så strängt håller på Kongl. Maj:ts förslag, att han icke det ringaste vill pruta med sig, han vet att Andra Kammararen icke skall gå in derpå; han vill således icke heller något och är nihilist. Den som strängt håller på reservanternas mening, ehuru för honom icke kan vara obekant att Första Kammararen aldrig skall sluta sig dertill, ej heller han vill således någonting; och samma är slutligen förhållandet med den som tiger likasom jag hittills gjort; ty ville han någonting, så skulle väl han gifva sin mening till kända och framlägga någon plan till ordnandet af vårt fosterlands försvar. För min del skulle jag, med ringa eller ingen politisk förmåga, ovan vid riksdagsgörö-målen, föga förtrogen med den stora fråga som föreligger, ogillande att tala blott för att tala, och försagd för att icke säga blyg för att yttra mig, för min del, säger jag, skulle jag icke hafva begärt ordet, hade jag dertill icke ansett mig nästan uppmanad deraf, att en mängd talare här både börjat och slutat sina anföranden med den förklaring, att de anse det vara hvarje representants skyldighet att ange sin ståndpunkt i frågan. En talare gick till och med så långt, att han ansåg denna skyldighet vara så mycket större, som vi under det nuvarande representationsskicket icke hafva den öppna omröstningen. Jag trodde tvärt om, att just saknaden deraf skulle betraktas såsom ett godt tillfälle af dem som så ville att »sätta sitt ljus under ena skäppo» eller af dem, hvilka som jag äro blyga, att slippa säga några dumheter.

Man har sagt, att kommittenterna böra få veta hvad deras riksdagsombud göra och låta. Ja väl, i fråga om de ombud, som hafva tviflande kommittenter, kan detta nog vara riktigt. Skulle jag bland hufvudstadens befolkning få välja mina kommittenter, vore jag icke rädd att öppet uttala min mening i denna fråga. Men hvilka kommittenter skall jag då välja, frågas mig? Jo, svarar jag, dem med hvilka jag umgås. Och hvilka äro då dessa? Jo, småfolk och småborgare, ty en sådan är jag själf, och bland dem har jag mina flesta och bästa vänner. Och när dessa mina kommittenter, då vi träffas — hvilket sker antingen hos mig eller hos dem eller i deras butiker eller i deras verkstäder — fråga mig: »huru går det med det kungliga förslaget; det måtte väl icke hafva någon utsigt till framgång; det är alldeles för betungande; vi hafva tillräckligt med skatter ändå» — ja, då tänker jag, i symnerhet på grund af den erfarenhet jag har såsom mångårig taxerings- och pröfningsman,

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

att de nog kunna hafva rätt; ty derpå lenna deras bestyrkta klagomål ojämfaktiga bevis.

Ett annat skäl för min animositet mot Kongl. Maj:ts förslag är af mera enskild natur. Jag har haft och har ännu förkärlek för det gamla indelningsverket, som emellertid för denna Kammarer nu mera icke finnes till. Född på ett soldattorp och med en gammal krigare till morfar, har jag i min ungdom umgåtts med husarer och soldater, och det kan således icke förtänkas mig, att jag vid riksdagens början slöt mig till dem som vilja att våra indelta trupper skola bibehållas. Jag har följt dem till Ränneslätt, till Kronobergs hed och till andra smärre exercisplatser, och under loppet af de tio à tolf år, som jag varit i beröring med dessa trupper, kan jag icke påminna mig att hafva hört ett enda större brott begås af dem, då jag deremot under min första vistelse i Stockholm försporde många sådana utöfvas af dervarande värfvade trupper. Läger jag dertill, att den indelta soldaten i fråga om fosterlandets försvar redan bevisat den duglighet, som det återstår för den 19- eller 20-årige ynglingen såsom stamsoldat att visa, så förefaller det mig vara besynnerligt, att man anser den grund, som man känner till, vara så förkastlig, men deremot den grund, som man icke känner till, berömlig. Ett annat skäl är, att jag ogillar den omväg, hvarpå man vill komma till det slutliga målet. Man har i Kammarer starkt betonat och äfven i Utskottet sagt, att man maste antaga detta förslag, enär det skulle leda till den rena värnpligten. Mot den har jag för min del icke något att anmärka, men sättet, hvarpå man skulle komma dit, anser jag icke vara det rätta. Detta är medaljens fränsida.

Fransidan ter sig annorlunda. Vill jag ett bättre försvar — och det vill jag, ty jag är lika god fosterlandsvän som någon annan — och ser jag att detta icke kan vinnas på indelningsverkets grund, så offrar jag mina egna tycken. Tror jag att en vis regering, stödd på ett mäktigt parti, lagt fram det bästa försvar, som stått att erhålla, och tror jag att nationen kan bära de bördor, som dermed äro förenade, då är förslaget godt och då bör det antagas. Nå väl, jag säger det öppet: jag tror och jag antager, att det icke är så stor fara med detta förslag — kommittenterna må säga hvad de vilja. Såsom Stockholms representant får jag säga, att rekryteringen naturligtvis icke kommer att blifva någon svår sak för oss, och jag tror att, hvad landsorten beträffar, någon synnerlig fara icke heller skall uppstå. Sedan hufvudstaden uttagit sitt behof, skall det alltid finnas kvar ett tusental ynglingar, som behöfva plats och hvilka helt visst skola lätt låta anvärfva sig till rekryter. Vi vinna på detta, ty vi blifva af med dem, och landsorten vinner, ty den får raska ynglingar för ett relativt billigt pris. Detta om den förevarande garantilagen.

Några slutord rörande förslaget i dess helhet torde också vara på sin plats. Man har velat skaffa oss något nytt och starkt i stället för det gamla och svaga, och vid behandlingen af 40 § i härordningsförslaget hafva inom denna Kammarer dess majoritets främsta och skickligaste talare med kraft och ganska tydligt betonat, att det försvar, som vi för närvarande ega, är relativt till sitt pris orimligt

dåligt och att man icke skulle se så noga på, om det, vi nu skulle skaffa oss, kommer att kosta en eller annan million mera. Men så snart nämnde 40:de § blifvit antagen och man kommit till förslagets 1:sta §, så började man nedpruta och kringskära det föreslagna försvaret. Detta kan jag icke vara med om. Såsom köpman har jag lärt mig; att det som köpes med förstånd, äfven om det är dyrt, är godt och lemmar ett bättre resultat än det billiga och dåliga.

Beträffande den föredragna § i garantilagen, ber jag få säga att jag, så vidt jag icke kommer åt att rösta för Utskottets förslag, skall afgifva min röst för bifall till Herr Danielsons.

Herr L. Jönsson: De kammarledamöter, som motsatt sig den af oss omfattade reservationen, äro temligen allmänt motsagda och vederlagda, så att jag skall icke trötta Kammarerna med en ytterligare vederläggning af deras skäl. Då jag först anlände till denna Riksdag, var jag långt ifrån vän till nu föreliggande förslag, men ju mera jag satt mig in i frågan, desto mera blef jag öfvertygad om nödvändigheten af detta förslag, och till sist har jag kommit till den fulla öfvertygelsen att, om icke detta förslag antages, alla öfriga också skola blifva om intet. Det utgör nemligen en länk i den kedja, som sammanhåller alla förslagen; vi hafva visserligen förminskat eller förtunnat en del af de andra länkarne, men om vi skulle taga bort denna länk, skulle vi taga bort sjelfva hållhaken, som håller farttyget från grund, och detta på ett sådant sätt att det skulle lida icke blott haveri, utan totalt skeppsbrott. Jag är nemligen lika öfvertygad som den talaren, hvilken nyss hade ordet, att, om man tager bort detta förslag, hela frågan fallit, om icke för alltid, så åtminstone för så lång tid att icke vi komma att vara med om dess lösning. Då strömningen i vårt land går mot det försvar, vi nu ega, och snarare i riktningen af en försvarsminskning i stället för en försvarsökning, så behöfver man icke vara någon stor spåman för att kunna säga att, om försvarsfrågan icke nu löses, den kommer att undanskjutas till en obestämd framtid.

En talare på stockholmsbänken yttrade här om dagen, att vi i orterna skulle hafva predikat nihilism och att detta är orsaken till den försvarsvägran, som der skulle hafva gjort sig gällande. Jag protesterar mot en sådan beskyllning och säger att denna rörelse åter uppkommit af sig sjelf och växer dagligen till en förvånansvärd styrka. Såsom bevis härpå kan jag åberopa hans egen valkrets. Det hölls ett folkmöte här ute vid Lill-Jans annan dag pingst, hvarvid yttranden fälles och resolutioner fattades, som äro af beskaffenhet, att jag är säker på att hvarken han eller hans valmän skola gifva det ringaste erkännande deråt, likasom säkerligen hvarken han eller öfriga stockholmsrepresentanter dertill gifvit anledning. Vi kunna icke hjälpa det, vi måste böja oss för opinionen både såsom representanter och som enskilda personer; jag går ännu längre: hela representationen måste slutligen böja sig dertför. En hvar, som önskar att vi må erhålla ett försvar, och ännu mer den, som vill hafva ett *starkt* försvar, begär enligt min öfvertygelse ett misstag, då han röstar mot denna punkt; och jag hoppas dertför, att mina vänner och meningsfränder i öfrigt

*Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)*

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*

(Forts.)

också här skola noga öfverväga, innan de lägga ett nej i urnan; jag kan det icke och derfor har jag inom Utskottet biträdt Herr Danielsons förslag och kommer nu att rösta för densamma.

Herr P. Pehrsson i Törneryd: Jag delar till det väsentliga hvad den siste talaren anført. Jag kan ej heller dölja, att det var hårdt att taga emot den beskyllning vi fingo från stockholmsbänken härom dagen, då en talare der sade, att vi, landsbygdens representanter, när vi komme hem till våra kommittenter, styrkte dem i den uppfattningen, att vi, för hvarje gång försvarsfrågan är å bane inom riksdagen, bara böra pruta och derigenom göra en lösning af försvarsfrågan omöjlig. Tvärt om är må hända förhållandet, att dessa landsortsrepresentanter i allmänhet gå så långt till mötes i uppoffring, då det gäller att ordna försvaret, att det väl kunde sägas om oss, att vi gått icke allenast så långt, som kommittenterna velat, utan vida deröfver. Detta är också helt naturligt, ty det kan väl ej vara för mycket sagdt, att man genom riksdagsarbetet satts i tillfälle att kanske mer tänka sig in i frågorna, än folket i allmänhet kan göra på landsbygden. Jag gillar icke deras mening, som yrka afslag eller återremiss på den föredragna punkten: tvärt om ansluter jag mig till det förslag, som af reservanterna här blifvit framlagdt, och jag gör detta så mycket hellre, som jag är öfvertygad derom, att det icke i ringaste mån skall leda derhän att, såsom så många i Kammarkens förmodat, det skulle blifva för orimliga kostnader för kommunerna och framför allt blifva ojemn fördelning af dessa. Med det myckna talet om en garantilag har uppmärksamheten också mycket på densamma fästs och äfven min uppmärksamhet har jag, i den mån jag kunnat, derät egnat. Jag har då försökt att räkna ut, huru reservanternas förslag skulle komma att verka på t. ex. den ort jag tillhör. Jag skall icke tillåta mig att trötta Kammarken med några siffror; endast det vill jag hafva sagt, att under förutsättning, att icke en enda rekryt kan anskaffas utan särskilda kostnader för kommunerna, och under förutsättning, att man skulle få betala 100 kronor till hvarje rekryt utöfver den aflöning som staten enligt Utskottets förslag består honom, (hvarjemte jag inom parentes bör tillägga, att jag äfven tagit i betraktande den förhöjda bevillingen), så skulle rekryteringsafgiften inom landskommunerna i Blekinge utgöra för närvarande omkring 8 $\frac{1}{2}$ öre på bevillningskronan. Jag tilltror mig också kunna med full visshet säga, att för städerna inom Blekinge utgiften blefve något mindre. En person, som eger en jordbruksfastighet till 50,000 kronors taxeringsvärde, skulle vid det förhållande jag nu nämnt och under förutsättning af bevillingens förhöjande å jordbruksfastighet från 3 till 5 öre samt derjemte bevillningserläggande med 1 proc. af inkomst af jordbruksrörelse, inkomstbeloppet beräknadt till en för hundra af fastighetens taxeringsvärde, få vidkännas genom garantilagen en afgift af 2 kronor 55 öre; och en person, som har 1,600 kronors inkomst af kapital eller arbete, hvaraf 300 äro bevillningsfria, skulle få vidkännas en rekryteringsafgift af 1 krona 10 öre. Detta under de förhållanden jag nu nämnt samt, som äfven sagdt är, efter den beräkningsgrund man för öfrigt har att följa, om man

vill antaga reservanternas förslag. På grund af hvad jag anfört och då jag ser saken från mer än den ekonomiska sidan, vill jag ej dela ansvar med dem, som yrka afslag eller återremiss, utan ber jag att få instämma med dem, som vilja bifalla Herr Danielsons med fleres reservation.

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*

(Forts.)

Herr Sven Nilsson: Det var en af reservanterna, som här för en stund sedan yttrade, att vi stå inför en stor fråga, större än någon förut kunnat ana. Jag delar fullkomligt hans uppfattning att frågan är stor, men jag tror därför icke, att det finnes någon af Kammarens ledamöter, som icke i detta ögonblick anar, huru stor och betydelsefull den är. Den är så stor, att svenska folkets ombud aldrig någonsin förut stått inför en så stor fråga som den föreliggande. Det gäller fosterlandets försvar och huruvida svenska folkets ombud skola göra det möjligt för landet att kunna värna vår urgamla frihet på samma gång som vi hafva den stora och svåra uppgiften att reglera skatteväsendet för fäderneslandet på ett tillfredsställande och rättvist sätt. Den uppgiften tror jag är så stor, att säkerligen en hvar af Kammarens ledamöter anar och känner dess stora betydelse. Men det gäller nu i denna punkt att afgöra, huruvida det föreliggande förslaget till försvars- och skatteväsendets ordnande skall kunna gå i verkställighet eller icke. Efter det yttrande vi i går hörde från statsrådsbänken, är det icke tvifvelaktigt, hvilket öde förslaget går till möte, om Kammaren bifaller Liss Olof Larssons och Sv. Andreassons reservation. Jag kan för min del icke föreställa mig att Kammaren vill blottställa sig inför landet genom att följa dessa reservanter, emedan man på det sättet för en obetydlig sak förstör hela den föreliggande frågan. Den position Andra Kammaren deremot får gent emot Första Kammaren, för så vidt den afslår Kongl. Maj:ts proposition och vi deremot antaga Herr Danielsons förslag, blir sådan, att Andra Kammaren gerna kan utsätta sig för kritikens dom. Visserligen har Andra Kammaren i de föregående punkterna prutat ned det Kongl. förslaget längre, än jag skulle velat, men det är dock icke värre än att det kan botas, och jag tror att, om Första Kammaren lyssnar till den allvarliga föreställning, som blifvit gjord från denna Kammare om att få förslaget ordnad på så billigt sätt som möjligt, men detta oaktadt lemnar landet ett godt försvar och derigenom visar, att den verkligen vill lösa frågorna, så är förslaget ännu icke ohjelpigen fallet, ty en sammanjemkning kan då med god vilja göras, äfven om Första Kammaren vid den nu föreliggande behandlingen antager Kongl. Maj:ts förslag. Jag ber därför Kammarens ledamöter noga besinna sig, innan de lägga sina röster i urnan. Vilja herrarne taga Liss Olof Larssons reservation, då är förslaget omöjliggjordt; vilja herrarne deremot följa Herr Danielson, då kan förslaget ännu hållas uppe och det är därför jag kommer att rösta för Herr Danielsons förslag, ehuru jag får säga, att jag icke är någon varm vän af någon garantilag.

Medan jag har ordet, skall jag bedja med några ord få bemöta en talare på södermanlandsbänken, som lemnade Kammaren den upplysningen att, då all anledning förefinnes att arbetsprisen skola

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

stiga ganska betydligt, måste också betalningen till stamsoldaten till följd deraf höjas och staten får då betala dem dyrare. Det är gifvet, att man i så fall omöjligt kan genomföra det förelagda förslaget utan att dermed förena högst betydliga större utgifter för staten. Men jag vill fråga den värde talaren, om det i sådant fall icke skall komma att kosta rust- och rothållaren lika mycket att sätta upp en soldat, om det gamla systemet bibehålles, eller tror han möjligen dessa hafva något privilegium på att få sina soldater för billigare pris, äfven då arbetslönerna uti landet stiga? Jag tror icke att han kan uppgifva något sådant förhållande, och i så fall kostar det väl landet lika mycket i ena som andra fallet. Skillnaden är blott den, att den enskilde får betala hvad staten rättvisligen bör betala. Således tror jag att det, äfven från den sidan sedt, är välbetänkt att komma från dessa orättvisa skatter, som nu så länge tryckt och i ännu högre grad framdeles komma att trycka en del af befolkningen, hvarifrån andra äro fria.

Man har äfven sagt och särskildt betonat, att garantilagen skulle genom sina obilliga bestämmelser föra till allmänna värnpligten. Vore det verkligen fallet, att en kommun med 830 invånare, därför att denna kommun för anskaffande af en stamsoldat får uppoffra intill ett eller tvåhundra kronor, verkligen skulle för en så ringa uppoffring drifvas till att i stället antaga den allmänna värnpligten, då beklagar jag i sanning sådana kommuner, ty då föreställer jag mig att dessa kommuner äro i en sorglig belägenhet, om de icke äro mäktiga till en sådan uppoffring, eller också förstå de icke huru stor och viktig frågan om den allmänna värnpligten är. Det är dock ett tal, hvilket icke förtjenar ringaste uppmärksamhet, ty för en utgift af ett eller annat hundra kronor för en kommun med 830 invånare bringar man sannerligen icke en sådan kommun till införandet af allmän värnpligt. Jag anhåller för min del om bifall till Herr Danielsons yrkande.

Herrar *M. Trulsson*, *H. Johnsson* i Broby, *Johan Jönsson*, *Olof Andersson* i Lyckorna, *Ola Månsson* och *N. Nilsson* i Espinge instämde med Herr Sven Nilsson.

Herr Liss Olof Larsson: Jag vågar påstå, att man lagt allt för stor vikt på Herr Danielsons och mitt förslag i denna punkt. Man har sagt att, om Kammarern tager mitt förslag, så falla alla de stora frågorna, då dessa deremot komma att lösas, om man antager Herr Danielsons. Jag tror dock att det ligger en stor öfverdrift uti detta påstående, och jag kan icke föreställa mig, att frågan faller, om man antager mitt förslag, lika litet som den hålles uppe, om man antager Herr Danielsons reservation. Jag är fullt öfvertygad om, att frågan icke hänger hvarken på den ena eller andra af dessa omständigheter, men det är en vanlig taktik att, då man saknar skäl och icke är säker på en sak, så kommer man med stora slagord för att inverka på dem, som möjligen äro tveksamma. En talare började bland annat med att säga, att detta var den viktigaste punkten i hela frågan och toge man här icke Herr Danielsons reservation, skulle hela frågan

falla pladask ned. Derefter yttrade han att, om man skall få en stor sak igenom, så bör man jemka med sig i småsaker, och slutade sedan med att yrka bifall till Herr Danielsons reservation, som således i en handvändning reducerades till en småsak. Det stämmer då icke väl öfverens, men det kunde ju vara ett skäl äfven det, så godt som mångt annat.

En talare har påstått att jag, i fråga om de omkostnader, som skulle komma att drabba kommunerna, hade räknat miste, då jag räknat fögderivis. Jag tror dock att min beräkning var fullt riktig och hänvisar hvar och en, som vill öfvertyga sig derom, till protokollet och den tabell som ligger här framför mig. Beräkningen gick ut på att icke allenast visa huru saken komme att utfalla, om jag fäste mig vid kostnaderna för länen i sin helhet och för fögderierna eller domsagorna särskildt, utan ock för de särskilda kommunerna, och jag kom till det resultat, att i hvarje fall som helst, och huru jag än såg saken, den företedde mycket stora ojemnheter. Nu var det en talare som sade, att dessa ojemnheter voro så små, att de egentligen ingenting betydde. Jag visade dock att, under det kostnaden på ett ställe var blott 2 $\frac{1}{2}$ öre, den på ett annat ställe uppgick till 48 öre, och man kan väl icke säga att ojemnheten är betydelselös, då kostnaden på det ena stället är nära 20 gånger större än på det andra.

Vidare yttrade en talare, att vi skulle komma i en ofördelaktig ställning till utlandet, om vi icke antog Herr Danielsons reservation. För min del får jag dock säga att, om än hans reservation blifvit af Kammaren bifallen i alla öfriga punkter, jag icke kan föreställa mig att ett afslag i en punkt eller en enda ändring uti hvad han föreslagit skall kunna vara af så stor betydelse, att det skall kunna väcka utlandets uppmärksamhet. Detta synes mig därför vara ett öfverdrifvet påstående, och som man icke bör låta skrämma sig utaf.

Jag skall icke upptaga till besvarande hvad Herr Rydin yttrade, ty det har redan en annan talare gjort. Dock kan jag icke, med anledning af hans påstående att en garantilag vore nödvändig, emedan det eljest icke blefve någon stabilitet, underlåta att säga, att man aldrig behöft någon lag för att garantera befälet eller statens tjenstemän i allmänhet deras löner. Jag tror icke att man kan framvisa ett exempel på att dessa icke utfått sin aflöning, och dock har någon garantilag för dem icke funnits.

En annan talare, som tillika är ledamot af Särskilda Utskottet, förklarade att han ville bygga på Kongl. Maj:ts förslag, men det gjorde han på det sätt att, fastän enligt detta förslag staten icke skulle med ett enda öre bidraga till kostnaden för stammens rekrytering utöfver den fastställda lönen, han ville att staten skulle bestrida denna kostnad till icke mindre än tre fjerdedelar och kommunerna blott till den öfriga fjerdedelen. Detta kallar han att bygga på Kongl. Maj:ts förslag!

Man har sagt att Kongl. Maj:t skulle kunna bestämma olika aflöning för soldaterna, icke blott för de olika länen, utan äfven för de olika rekryteringsområdena, så att den skulle komma att blifva på det ena stället 80, på ett annat 100, på ännu ett annat ställe

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*
(Forts.)

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.

(Forts.)

150 kronor o. s. v. Jag kan dock aldrig föreställa mig, att någon skulle vara nog enfaldig att tro det något sådant vore möjligt eller att Kongl. Maj:t skulle komma att uppgöra en så olika fördelning af den summa, hvarmed staten skulle till ändamålet bidra.

Det har också sagts och särskildt i dag framhållits af en talare, som äfven är ledamot af Utskottet, att soldaten skulle blifva billigare att anskaffa, om man antog Herr Danielsons reservation och kommunerna sålunda finge medverka till rekrytanskaffningen. Med anledning häraf skall jag be att få uppläsa några rader ur Herr Ola Anderssons med fleres mot landtförsvarskomiténs betänkande afgifna reservation. Jag skulle icke lagt så mycken vikt vid enskilda ledamöters uttalanden, men då det är så många som undertecknat reservationen, så måste den väl anses ega någon betydelse. De ord, på hvilka jag syftade, äro följande, och, som mig synes, särdeles väl sagda: »I hvad särskildt beträffar den af komitén föreslagna garantilag, kan anmärkas: att befälet, i fall detta skulle någonstädes vilja missbruka sin myndighet, och rekrytanskaffandet derigenom onödigtvis blifva försvaradt och fördyradt, derifrån torde mindre tillbakahållas, om kommunerna hvar för sig blifva ovilkorligt skyldiga att anskaffa ny rekryt, än om till följd af behandlingssättet svårigheten att till utfäst pris erhålla folk blir föremål för Riksdagens nagelfarande i sammanhang med granskning af ett i den ärliga statsregleringen upptaget, i betydlig mån öfverskridet anslag». Der säges det att, till och med om kommunerna ensamme skulle få bestrida hela kostnaden, hade man mindre garanti för att få soldaten för billigare pris, än om staten bekostade alltsammans. Så är ock verkliga förhållandet, och om också mina ord icke betyda något, så måtte väl denna reservation göra det, under hvilken man finner namnen på så många ansedde ledamöter af Kammaren.

Ett skäl, som ofta åberopats för förslaget om kostnadens bestående i viss mån af kommunerna, är att, äfven om detsamma skulle innebära en orättvisa, denna dock icke är så stor och att man derfor icke borde fästa sig vid den. För min del resonerar jag icke på samma sätt, då det är fråga om att utföra rättvisa. Ty jag vet icke hvar jag skall träffa den punkt, der man kan säga att orättvisan icke är större än att den kan få ske, eller så stor att den icke får ske, och svårt synes det mig vara för alla att uppdraga en sådan gräns. Någon sådan gräns måste man väl då kunna uppställa för sig, men jag kan det icke, för mig blir en orättvisa alltid en orättvisa, antingen den är större eller mindre.

Det har från statsrådsbänken förklarats att regeringen icke kunde antaga 1878 års garantilag, och icke mindre än tre gånger under dessa dagars diskussion har man från detta håll förklarat sig icke kunna medgifva någon förändring i regeringens förslag. Emellertid skulle det hafva varit mycket upplysande, om vi derifrån äfven fått höra, om regeringen, då den icke kan antaga det förslag som jag framlagt, deremot vill taga Herr Danielsons förslag. Detta hade varit af stor vikt för Kammaren att få upplysning om, ty nu svärfvar man i fullkomlig ovisshet om huruvida regeringen är böjd att antaga Herr Danielsons förslag eller icke. Visserligen har Herr Stats-

ministern sagt, att regeringen icke kan antaga mitt förslag, men om Herr Danielsons förslag har Herr Statsministern ingenting sagt. För öfrigt, när det var fråga om första paragrafen i härordningsförslaget, så förklarade också Herr Statsministern, att regeringen icke kunde godkänna reservanternas förslag, men icke fäste Kammarerna då afseende vid den förklaringen, utan reservanternas förslag antogs i alla fall. För min del tycker jag, att Kammarerna kan och bör visa sig lika själfständig äfven i denna fråga. Herr Statsministerns förklaring var ej mindre tydlig och bestämd då än nu. Dessutom kan jag aldrig föreställa mig, att frågan skulle falla på en sådan obetydlighet som skilnaden emellan mitt och Herr Danielsons förslag. Det gäller ju endast en fjerdedel af rekryteringskostnaden.

Icke heller kan jag godkänna, lika litet som jag kan känna mig tacksam för den uträkning, som en talare på skånebänken i går gjorde och hvarmed han ville visa, huru mycket Dalarna skulle komma att förtjena på det nya förslagets antagande. Att den talaren kan räkna, betviflar jag visserligen icke, men icke tyckes han kunna rätt sammanställa sina uträkningar; ty om han det hade gjort, så borde han äfven hafva talat om att vi genom antagande af det här förslaget få en dubbel jordbruksbeskattning och hvarjehanda andra pålagor, som göra att det hela kommer att sluta med mindre vinst än den han uträknat. Men äfven om hans uppfäckt i det fallet hade befunnits riktig, så skulle det icke betydt något hvarken för mig eller den ort jag representerar; ty som jag förklarade i går och jag upprepar det nu, då det gäller stora och för fosterlandet viktiga frågor, så äro vi icke vana, åtminstone icke der uppe i Dalarna, att behandla dem såsom en simpel köpenskap, der man räknar ut, huru mycket den ene förtjenar och den andre förlorar, utan vi se dessa frågor från en högre synpunkt, att det här nemligen gäller att skipa rättvisa vid skattebördornas fördelning och på samma gång ordna landets försvar. Men om man vid afgörandet af dylika frågor endast tager i betraktande, huruvida man själf har vinst eller förlust af förändringen, då har man, efter min tanke, dragit ned en stor fråga på ett sätt som icke är en folkets representant värdigt. Och om man vill göra dylika kalkyler, så vill jag särskildt utbedja mig som en ynnest att man åtminstone icke väljer Dalarna till fält för sina beräkningar, ty sådana saker inverka sannerligen icke på dalafolket och dess riksdagsmän.

En annan talare har förebrått mig, att jag icke velat byta om åsigt, och påstått, att detta bevisar endast, att jag icke kan eller vill blifva klokare med tiden. Ja, det kan nu vara både si och så med ett dylikt resonnement, ty nog kan man å andra sidan invända att om man allt för ofta byter om åsigt i samma sak, så kan det bevisa att man från början icke satt sig rätt in i saken, och då undrar jag visst icke, om man byter om åsigt gång på gång. Bättre är, synes mig, att först samvetsgrant pröfva hvar sak, och när man så bildat sig en fast öfvertygelse, vidblifva densamma.

Man har här äfven sagt, att om man antager mitt förslag, så har man afsagt sig all pröfningsrätt i fråga om kostnaden. Men hvad få vi då för bättre pröfningsrätt, om vi antaga Herr Danielsons

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*
(Forts.)

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.

(Forts.)

förslag? Kommunen skulle ju då betala endast en fjerdedel och staten de öfriga tre fjerdedelarne; meningen är väl icke att Riksdagen skall kunna ncka att utbetala dessa tre fjerdedelarne? Nu är det icke staten utan rekrytområdet som skall träffa aftalet med rekryten, då denne icke erhålles för den lön staten består; har då icke Riksdagen afsagt sig all pröfningsrätt i fråga om de tre fjerdelar staten måste tillskjuta?

Nu säger man också, att jag genom mitt uppträdande i denna fråga så väl som angående en föregående punkt endast kan verka att hela förslaget faller. Ja, det kan dock vara olika tankar om den saken. För min del tror jag, att man lika mycket verkar för frågans fall, vare sig medvetet eller omedvetet, om man vill söka lösa denna stora fråga genom påläggandet af nya orättvisor, man skulle kunna säga att äfven i det fallet kan man förstöra en stor fråga, under det man tvärt om kan säga, att man vill lösa frågan, om man fortfarande håller sig kvar på rättvisans ståndpunkt.

Vidare säger man, att bifall till yrkandet om återremiss skulle vålla uppskof med riksdagens afslutande. Detta påstod samme talare som yrkat återremiss och fått återremiss på en hel lång rad af paragrafer. Då var det ingen fara för uppskof, när yrkandet kom från det hållet, men nu säger man, att det skulle vara förskräckligt, om till följd af en återremiss riksdagen skulle komma att förlängas. Jag har emellertid påstått och påstår fortfarande, att det icke blir fallet, om man vill bygga på 1878 års garantilag.

Jag anser en återremiss behöflig äfven från deras synpunkt, som ifrå för antagandet af föreliggande lagförslag. Jag tror således att äfven Herr Danielson och hans medreservanter böra låta sig angeläget vara att få en återremiss till stånd. Man har redan påpekat åtskilliga besynnerliga förhållanden i garantilagen, hvarför jag inskränker mig till att fästa uppmärksamhet på innehållet af 7:de §, som handlar om rekryteringsnämndens befogenhet och sammansättning. Enär landshöfdingen skall vara ordförande i denna nämnd, så är det gifvet att nämnden icke kan sammanträda på mer än ett ställe på samma dag. Och går man sedan till 12:te §, så finner man der stadgadt dels att endast vederbörande kommuner ega anföra besvär öfver nämndens beslut och dels att missnöje med beslutet skall, till anteckning i nämndens protokoll, anmälas, *innan nämnden åtskiljes* vid påföljd att besvären eljest icke upptagas till pröfning. Då måste väl kommunalstämman resa till den plats, der nämnden sitter, och höra på hvad den har att säga, på det att man skall veta, om man skall anföra besvär eller icke, ty eljest är kommunens rättighet att klaga ett nonsens. Det kan ju hända, att nämnden afgör ett beslut, som rör en kommun, klockan 1 på dagen och så åtskiljes den klockan 2. Eller skall kan hända kommunen utse en person, som har att närvara vid nämndens sammanträde och, om han så anser nödigt, å kommunens vägnar anmäla missnöje mot beslutet, men det tycker jag är ett besynnerligt sätt att utse ombud som skall anmäla missnöje, innan man vet om något beslut fattas, med hvilket man är missnöjd. Äfven från den synpunkten är en återremiss behöflig, men framför allt från den synpunkten sedt, att man

då kan få se, hvilket beslut som kommer att fattas i fråga om aflöning åt stamsoldaten. Man säger, att får han 120 kronor i lön, så är det ingen fara för kommunen, men den paragrafen är icke afgjord ännu, och det kan nog hända, att man kommer att sätta ner den siffran betydligt. Således synes det mig, att hvilken åsigt man i denna fråga än må hysa, man hör vara angelägen om att återremittera lagförslaget, till dess man får aflöningsfrågan pröfvad, ty eljest kan det hända, att man bygger på en förutsättning som sedan faller bort.

Jag har således icke kunnat ändra åsigt, utan vidhåller densamma. Ty oaktadt den förklaring, som vi i går hörde från statsrådsbänken, kan jag för min del icke trampa min öfvertygelse under fötterna och böja knä, vore det ock för regeringen. Jag vidhåller därför mitt förut gjorda yrkande på återremiss.

Herr C. A. Larsson: Jag vill icke tillåta mig att klandra mina vänner Liss Olof Larsson och Sven Andreasson, därför att de reserverat sig i denna punkt, ty inom landtförsvarskomitén voro alla landtmännen ense om att stryka garantilagen och vi reserverade oss också i sådant syfte. Liss Olof Larsson och Sven Andreasson stå således nu på samma ståndpunkt, som när vi vid komiténs upplösning åtskildes. För min egen del är jag villig att både gifva och taga reson. Och då jag sett att genom Herr Danielsons reservation det ursprungliga förslaget blifvit nedprutadt så, att, i stället för att hela kostnaden skulle komma att ligga på kommunen, denna endast skall drabbas af en fjerdedel samt jag tillika hoppas att aflöningen till stamsoldat skall bestämmas åtminstone till 80 kronor enligt reservationen af Utskottets ordförande, om icke Första Kammaren ingår på den af utskottsmajoriteten föreslagna aflöningen af 120 kronor, då anser jag icke vådan för kommunen så betydlig, att det anstår oss, som sjelfva hafva att dragas både med grundskatter och indelningsverk, att opponera oss i denna punkt, sedan vi hört att regeringen lägger så stor vikt vid att få en garantilag åtminstone principiellt antagen, ty det ligger i denna princip att vid rekryteringen söka åstadkomma den största möjliga hushallsaktighet. På denna grund önskar jag att Andra Kammaren måtte antaga Herr Danielsons reservation och således besluter, att det rekryteringssskyldiga området endast skall bidra med en fjerdedel af rekryteringskostnaden utöfver den af statsmedel utgående lega och månadslön.

Herr Danielson: Jag har begärt ordet för att svara Liss Olof Larsson på hans hopsökta och besynnerliga yttrande, men som jag torde få tillfälle att råka honom vid en annan punkt, afstår jag för närvarande från ordet.

Herr And. Persson: Jag har icke under någon af dessa dagar, hvarunder denna fråga varit föremål för en lång och vidlyftig diskussion, yttrat mig, och detta hufvudsakligen af det skäl, att jag har trott, att herrarne veta hvad jag i dessa frågor tänker. Jag har nemligen förut under min riksdagsmannatid under behandlingen af

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forta.)*

Angående försvarsfrågan stått på deras sida, som icke vilja lösa den utan i förändrad sammanhang med skattefrågan, och jag förklarar, att jag fortfarande organisation af landt- står kvar på samma ståndpunkt.
försvarst.

(Forta.)

I förevarande fråga, nemligen om garantilagen, kan jag icke neka till att den såsom lag i principielt hänseende icke särdeles tilltalar mig. Jag har nemligen icke gerna kunnat föreställa mig, att Riksdagen skulle blifva så sammansatt, att den skulle komma att neka behöfliga anslag till upprätthållande af den stamtrupp, hvarom Riksdagen kan komma att fatta beslut, men jag kan å andra sidan icke neka, att det finnes åtskilliga tecken till misströstan i detta hänseende och jag kan icke heller förneka, att regeringen handlar både rätt och klokt, när hon af Riksdagen begär en garantilag för upprätthållande af härens stamtrupp. Regeringen har ju nu i paragraf 80 Regeringsformen garanti för det nuvarande indelningsverkets bestånd och vid sådant förhållande säger jag, att regeringen har, efter mitt förmenande, handlat rätt, då hon begärt garanti i detta hänseende. Jag är nemligen fullt öfvertygad, att, om regeringen icke gjort detta, skulle förslaget ovilkorligen fallit i Medkammaren. Det har framhållits af talare der, att den största svagheten i hela förslaget läge i garantilagen, men alldeles icke af det skäl, som här framhållits eller att den skulle leda till en sådan börda, att hvarken kommunen eller staten skulle förmå att bära den, utan därför att man ville hafva en mycket mera stark garantilag för att lemna ytterligare trygghet utöfver den, hvarom här är fråga.

Jag vill ogera gå in på frågan om provinsintressen, men jag kan knappast neka mig detta tillfälle dertill. Under hela riksdagen, så väl enskildt man och man emellan som offentligt, har uttalats, att denna fråga är ett skånskt intresse. Jag vädjar till herrarne, om herrarne vilja se på de tabeller, som af skattekomitén upprättats, huruvida af dessa framgår, att denna fragas lösning skulle, sedt från skattesympunkt, företrädesvis vara ett intresse för Skåne mer än för öfriga delar af landet, och jag skall försöka med några siffror, tagna ur förhållandena inom rikets skilda delar, visa detta.

Af nyssnämnda tabeller framgår, att medeltaxeringsvärdet af ett krononoskattehemman i Malmöhus är: vid rusthället 73,300 kronor och vid rotehället 120,600; tillsammans, i rundt tal 194,000 kronor.

Medeltaxeringsvärdet på bådadera är alltså	97,000	»
För Kristianstads län är denna medelsiffra	72,000	»
» Kalmar » » » »	101,000	»
» Ostergötlands » » » »	62,000	»
» Skaraborgs » » » »	42,000	»
» Gefleborgs » » » »	38,000	»

Medelsiffran för dessa sex län utgå i rundt tal 70,000 kronor. Således finna herrarne att de hemman inom provinsen Skåne, hvilka hafva sig ålagd kostnaden för ett rote- och rusthåll, hafva ett högre taxeringsvärde än medelsiffran inom dessa sex län, och endast ett af dem, nemligen Kalmar län, befinner sig i en gynsamare ställning i detta hänseende.

Dertill kommer att vi inom denna provins icke äro särdeles be-
tagade med grundskatter. Tro då herrarne att, sedt från skatte-

synpunkt, detta skulle vara ett så kalladt skåniskt intresse? Går jag vidare t. ex. till Jönköpings län, så är taxeringsvärdet der, såsom det blifvit upplyst af Herr Samuel Johnsson under diskussionen för en stund sedan, på ett rusthållsnummer 22,000 kronor och på ett rotenummer 30,000 kronor. Medeltaxeringsvärdet på bådadera är således 26,000 kronor. I Upland utgör denna medelsiffra icke mer än 25,000 kronor. Samma onus, som i Skåne är lagdt på hemman med respektive 97,000 och 72,000 kronors taxeringsvärde, hvilat alltså i Jönköpings län på 26,000 och i Upland på 25,000 kronors taxeringsvärde; och jag har härvid icke tagit grundskatterna med i räkningen, hvilka, som herrarne alla veta, trycka mycket hårdare på hemmanen i det gamla Sverige än i Skåne. Jag frågar då ännu en gång, om herrarne kunna föreställa sig att försvars- och skattefrågorna, sedda från skattesynpunkt, skulle vara något skåniskt intresse? Om vi således icke kunna beskyllas att i detta fall handla af egen nytta, så är det må hända en annan beskyllning, som kan göras oss, och det skulle vara den, att representanterna från denna provins skulle vara mera lifvade att få försvarsfrågan löst än andra representanter, men den beskyllningen kunna vi gerna bära.

Det har så mycket talats i denna fråga, att svårigen något nytt kan sägas. Jag hade visserligen tänkt vidröra något af hvad Herr Lasse Jönsson framhöll om den s. k. oviljan mot försvarsfrågans lösning; men då jag icke vill upptaga tiden, inskränker jag mig att till fullo instämma i hvad han yttrade, att det med hvarje år, hvarje dag, som tilländagår, skall visa sig blifva allt mera svårt att få denna fråga löst.

Man har äfven talat om opinionen i landsorten vid folkmötena, och herrarne hafva tvifvels utan erfarit att i denna opinion på många ställen ingått den föreställningen, att man genom att förskaffa sig ett s. k. utveckladt indelningsverk rent af skulle kunna komma ifrån beväringsofningarna. Det har på folkmöten ganska tydligt uttalats dylika åsigtter. Man inbillar sig, att genom att utveckla indelningsverket och lägga det i främsta rummet på alla fastigheter, så väl på landsbygden som i städerna, man kan försvara landet med stående stamtrupper. På många ställen, der dylika möten hållits under sistlidna vinter, har man gått ännu längre; man har fordrat att äfven andra förmögenhetsslag än fastigheter skulle få sig ett s. k. indelningsverk i en eller annan form. Jag har för ro skull räknat efter — jag skall dock icke vidare trötta med många siffror — huru det skulle utfalla, om man toge taxeringsvärdet *endast* för stadsfastigheter, t. ex. i Stockholm, och lade till grund för rust- och rothället. Det skulle, efter det medeltaxeringsvärde af 70,000 kronor för rust- och rothållsnummer hvarom jag nyss talat, slå så ut, att Stockholms stad finge uppsätta 3,000 nummer. Jag hemställer till de herrar, som vilja begagna sig af den s. k. opinionen i landet och hvilken opinion vill lägga kostnaderna för ett utveckladt indelningsverk icke blott på fastighet å landsbygden utan äfven på stadsfastigheter och på sina ställen jemväl äfven på bevillingen för inkomst af kapital och rörelse, huru det skulle taga sig ut, om Stockholm finge *ensamt* för sitt fastighets-

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.*
(Forts.)

Angående
förändrad
organisation
af land-
försväret.

taxeringsvärde uppsätta 3,000 rust- och rotehållsnummer, hälften hvardera.

Herr Talman! Jag slutar med att anhålla om bifall till Herr Danielsons reservation i denna punkt.

(Forts.)

Herr A. Svensson i Lösen: Då den 40:de paragrafen behandlades, uttalade jag min mening, och jag uttalade då också, att de betänkligheter jag hade mot det nya förslaget i synnerhet gälde garantilagen och de stora kostnaderna. Jag hade icke ämnat vidare yttra mig i frågan, ty jag yttrade mig då tillräckligt i de få ord jag sade, men efter det uttalande, flere talare haft vid denna garantilags behandling, har jag sett mig föranlåten att ännu en gång begära ordet. De yttrade besynnerliga saker. De sade dels direkt, dels halft om halft indirekt att någon garantilag icke skulle vara behöflig för den nya härorganisationen. Denna sats kan jag då rakt icke gilla. Skulle man bygga en af de viktigaste institutioner, som ett land kan hafva, en försvarsorganisation, på en alldeles lös grund utan några garantier? Man har visserligen ordat så vackert om att svenska Riksdagen skall veta att skydda en så viktig institution, men man vet icke hvilka opinionsvindar kunna komma att blåsa och inverka på Riksdagens sammansättning. Om vi då icke hafva någon garantilag, och Riksdagen beslutar att afskrifva det försvar vi nu hafva, som visserligen är litet och otillräckligt, men dock ett försvar, så skulle det kunna hända, att fosterlandsvännerna komme att till 1883 års Riksdag utbrista på samma sätt som en romersk kejsare utbrast till en af sina härförare: »Varius, Varius, återgif mig mina legioner!» Ty det vore då slut med försväret och vi hade ingenting annat i stället. För min del har jag hållit och håller mig fast vid den gamla grunden, och änskönt den i denna Kammare blifvit förintad, har jag ännu icke blifvit öfvertygad om att det icke är den enda, på hvilken vi kunna bygga. Man må säga hvad som helst om denna garantilag och man må säga att rekryteringskontingenten med lätthet kan anskaffas, så återstår dock detta att bevisa. Det är ådagalagdt att denna rekryteringskontingent, jemförd med folkmängden, är större än i något annat land. Man har sagt att det lätt låter sig göra; men jag har mina farhågor, jag rår ej för det. Hvarför har det tillkommit? Herrarne må icke tro, att jag är så oklok, att jag vill behålla indelningsverket såsom skattesystem. Men det nya systemet förutsätter en allt för kort tjenstetid och för hastig omsättning. Det bygger på den så kallade utsvällningen. Man har tagit det vidlyftigare, än vi kunna bära, därför blir det också svagare än det bör vara. Låtom oss i stället nöja oss med ett mindre, men bättre försvar.

Jag står naturligtvis temligen ensam och öfvergifven på den ståndpunkt jag intager, men jag kan icke annat än uttala min mening öppet och ärligt. Hvad denna garantilag beträffar, så erkänner jag villigt, att enligt reservanternas förslag den tunga, som skulle drabba kommunerna, blefve betydligt mindre än enligt Kongl. Maj:ts förslag. Herr Key sade: hvilken skatteförmåga tilltror man icke rust- och rotehållare, och huru jemförelsevis litet tryckande skulle

bördan blifva, om den utdelades på hela nationalegendomen. Ja, så kunde det blifva, om man vore mera måttlig och antog längre tjänstetid för stamtruppen och icke fordrade så stark rekrytering. Då skulle man kunnat gå ut dermed. Då frågan kommit i den ställning, hvaren den nu är, vill jag icke besvara med något yrkande, utan har endast velat till protokollet uttala mina farhågor.

*Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)*

Herr Dahn: Herr Liss Olof Larsson yttrade, att, då det gälde dessa stora frågor, ville han och Dalarne icke höra talas om någon vinst. Jag hoppas och förmodar, att han håller sitt ord, äfven när det gäller åtskilliga andra frågor, såsom till exempel grundskatterna, och att han då icke heller vill göra någon vinst vare sig för sig sjelf eller Dalarne. För öfrigt får jag meddela honom att jag hvarken sjelf sagt eller hört någon annan tala om någon vinst, utan jag beagnade mig i mitt förra anförande endast af de sifferuppställningar han sjelf gjort, och sade, att när Dalarne kunnat hittills bära 180,000 kronor, kunde väl samma skatteobjekt komma ut med något mindre än 2,000 kronor.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag ber endast att få i korthet påminna om Hans Excellens Statsministerns uttalande sistlidne gårdag, efter hvilket yttrande icke finnes någon tvekan derom, att 1878 års garantilag, som af Herr Liss Olof Larsson föreslagits till antagande, icke kan af regeringen accepteras. Vid sådant förhållande bör detta förslag eller återremiss i sådant syfte, enligt min åsigt, icke kunna omfattas af någon, som nu vill lösa försvarsfrågan. Jag anhåller således ännu en gång om bifall till den föredragna paragrafen af garantilagen på det sätt jag förut sagt.

Herr Smedberg: Jag hade icke ämnat yttra mig i frågan, sedan jag för några dagar sedan gifvit till känna, att jag i alla punkter instämmer i Herr Danielsons reservation, men jag kan dock icke underlåta att säga några ord om denna garantilag.

Man har sökt skrämma Kammaren med kostnaderna, men jag får säga att, äfven med godkännande af Herr Liss Olof Larssons beräkningar, vill jag gerna gå in på att gifva de tillskott, han ansåg erforderliga. Han utgick från den beräkningen, att kommunen skulle få tillskjuta 100 kronor för hvarje rekryt, och kom derigenom till resultatet af 33 öre på bevilningskronan i Elfsborgs län. Men hvad är det mot hvad förhållandet nu är? I den kommun, der jag bor, finnas 350 invånare, hvilka nu hålla 5 soldater, för en kostnad, enligt komiténs beräkning, af 140 kronor för hvarje soldat eller för alla fem 700 kronor på en kommun med 50 kronors bevilning. Här äro således blott 70 personer om en soldat, men nu skulle det blifva fråga om att anskaffa en rekryt på 830 personer. Skilnaden blir högst betydlig, det blir icke ens en femtiendedel så dyrt, som nu är förhållandet. Herr Liss Olof Larsson yttrade, att man icke borde tala om det egna intresset i detta fall, men jag undrar om icke många göra det så väl i denna som många andra frågor. Jag tror således

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

detta skulle blifva en betydlig lindring för rust- och rotehållarne och jag tror att rust- och rotehållarne, åtminstone i Elfsborgs län, äro mera betungade än en talare från Skåne antydt förhållandet vara derstädes. Det finnes rotar i de kommuner jag känner af 18 å 20 tusen kronors taxeringsvärde, som hålla en soldat, och jag har sjelf varit egare till 2 rusthållshemman, taxerade hvartdera till blott 11,500 kr., som håller hvar sin soldat. Jag tror att, om man nu antager garantilagen, så skulle trycket minskas, ty äfven de industriella anläggningarne på landet och fastigheter i städerna, som hittills varit befriade, skola få så obetydliga afgifter till rekryteringen, att det icke blir mycket att tala om. Må det nu äfven blifva de kostnader Herr Liss Olof Larsson angifvit, hvilket jag ej tror skall inträffa, så kommer ändock icke trycket att blifva så stort, därför att kostnaderna komma att rätteligen fördelas på alla beskattningsföremål, då nu endast två tredjedelar af den jordegande klassen äro deraf betungade.

Jag ber att få instämma i Herr A. P. Danielsons reservation.

Herr Nils Petersson: Jag begärde ordet därför att det tycktes mig som af dem, som under diskussionen yttrat sig, flere utlätit sig så, som om de trodde att det vore fråga om en $\frac{1}{4}$ af hela kostnaden, och jag ville därför endast upplysa att så icke är förhållandet, utan endast för en gång $\frac{1}{4}$ af den så kallade städjan vid antagandet.

Herr Hæggström: Med anledning af Herr Ola Anderssons yttrande skall jag be att få säga några ord.

Han varnade oss för att nu förkasta garantilagen, emedan detta, enligt hvad Herr Statsministern förklarar, skulle föranleda hela förslaget falla. Det synes mig icke vara farligare det, än då denna Kammare strök bort hela reserven, ty äfven då förklarade Herr Statsministern, att regeringen icke kunde acceptera en sådan strykning. Jag kan således icke se någon fara i att nu återremittera denna paragraf, för hvilken åtgärd ganska goda skäl blifvit gifna, i synnerhet som vi icke veta huru legan för den nye stamsoldaten kan komma att ställa sig.

Jag hemställer därför om återremiss af den nu föredragna paragrafen.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag har icke med mitt tal vändt mig till Herr Hæggström, ty jag vet ju att han icke är någon vän af frågan, utan vill afslag på densamma; jag har blott velat varna dem, som äro vänner af förslaget.

Herr Hellgrén: Om denna lag antages, så begär man den största orättvisa mot dessa fattiga lappförsamlingar, som hafva ända till 25 å 30 mil till kuststäderna. Ty äfven om det skulle lyckas dem att inom sina egna kommuner rekrytera erforderligt antal stamsoldater, måste lapparne likväl resa med rekryterna ned till kuststäderna för att der få dem approberade, och man kan lätt tänka

sig hvilka stora kostnader dessa fattiga och aflägsna kommuner måste vidkännas för detta.

Det är på denna grund jag instämmer i Herr Liss Olof Larssons yrkande.

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen upptog de yrkanden som derunder förekommit beträffande stadgandet i den under föredragning varande § 1 samt gaf propositioner, i öfverensstämmelse med dessa yrkanden, dels på antagande af berörda stadganden i oförändradt skick, dels på bifall till det i Herr Danielsons reservation framställda ändringsförslag, dels på återremiss, dels ock slutligen på afslag; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till hvad Herr Danielson i reservationen föreslagit. Votering blef begärd samt företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet på återremiss, enligt en nu uppsatt, så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att första afdelningen af § 1 uti den af Särskilda Utskottet under 2:dra punkten af Utlåtandet N:o 1 framställda förslag till Lag om upprätthållande af härens stamtrupp skall erhålla sådan förändrad lydelse, som i Herr Danielsons med fleres vid utlåtandet fogade reservation föreslagits, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammararen till Utskottet återförvisat nämnda del af samma lagförslag.

Omröstningen visade 106 Ja mot 92 nej; hvadan Kammararen beslutit i enlighet med ja-propositionen.

Rörande *andra afdelningen af § 1* yttrade

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag tillät mig i går erinra, att beslutet om återremiss af Kongl. Maj:ts förslag till lag om härordning skulle kunna föranleda att i denna paragraf inlägga den 40:de paragrafen af nyssnämnda lagförslag, hvadan jag anhåller att Kammararen behagade till Utskottet återförvisa denna lilla del af paragrafen 1.

Kammararen återremitterade ifrågavarande del af paragrafen till Utskottet.

§§ 2—6 godkändes.

Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)

§ 7 lydde sålunda:

»1) För hvarje län skall finnas en rekryteringsnämnd, som har att pröfva och besluta, huruvida de rekryter, hvilka af länets rekryteringsområden inför nämnden uppvisas, kunna godkännas eller icke. Rekryteringsnämnden består af landshöfdingen i länet eller den Konungens Befallningshafvande i hans ställe förordnar, såsom ordförande, samt två ledamöter, nemligen en af Konungen beordrad officer samt en af landstinget eller för stad, som ej lyder under landsting, af stadsfullmäktige, till deltagande i nämnden vid stadens rekrytering, vald man, som jemte två suppleanter för hvarje år utses; och gäller i afseende å rätt att afsäga sig sådant uppdrag hvad i 11 § af förordningen om landsting den 21 Mars 1862 är om landstingsman stadgadt. Stockholms stad räknas som särskildt län med egen rekryteringsnämnd, deri öfverståthållaren eller, vid förfall för honom, underståthållaren är ordförande.

2) För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras att ordföranden och minst en ledamot äro tillstädes. Uppstår skiljaktighet mellan nämndens ledamöter, gälle såsom beslut de flestes mening, eller, om endast två ledamöter äro närvarande, ordförandens röst. Vid nämndens sammanträden föres protokoll af den Konungens Befallningshafvande dertill förordnat.

3) Nämnden, som biträdes af en militärläkare, sammanträder, då bristande rekrytering dertill föranleder, den 30 Oktober hvarje år, eller, om helgedag då inträffar, näst föregående dag å ort och tid, som senast sex veckor förut af Konungens Befallningshafvande kungöres »

Efter föredragning häraf anförde

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga: Det har af ett par talare redan förut blifvit påpekadt, att denna § icke är fullt tillfredsställande. Jag delar denna mening och anser det vara behöfligt att vederbörande rekryteringsområden blifva på ett bättre sätt tillgodosedda för att kunna bevaka sin rätt.

Enligt denna § skall rekryteringsnämnden bestå af landshöfdingen i länet samt 2 ledamöter, nemligen en af Konungen beordrad officer och en af landstinget vald man, som har att pröfva och besluta huruvida de rekryter, hvilka af länets rekryteringsområden inför nämnden uppvisas, kunna godkännas eller icke.

Att vederbörande kommuner böra få del af dessa beslut, genom rekryteringsnämndens försorg, innan rättigheten att anföra besvär upphör, synes mig nödvändigt.

Stadgandet i 12 §, att vederbörande kommuners missnöje med rekryteringsnämnds beslut skall till anteckning i nämndens protokoll anmälas, innan nämnden åtskiljes, vid påföljd att besvären eljest icke upptagas till pröfning, synes också vara betänkligt. Genom denna föreskrift skulle rättigheten vara helt och hållet afskuren för kommunerna att söka ändring i rekryteringsnämndens beslut. För att således bättre garanti äfven för kommunerna måtte vinnas, anhaller jag om återremiss af denna paragraf.

Angående
förändrad
organisation
af land-
försvaret.
(Forts.)

Herr Danielson: I viss mån delar jag den siste talarens uppfattning angående lämpligheten af bestämmelser om rätt för kommunerna att öfverklaga rekryteringsnämndernas beslut, men den ändring, som i detta afseende bör ske, torde icke lämpligen kunna göras förr än vid 12 §. Jag framställde i detta afseende inom Särskilda Utskottet ett förslag, som delades af flera af Utskottets medlemmar. För att icke vår reservation skulle blifva för vidlyftig, ville jag icke der upptaga denna min särskilda mening, men förbehöll mig rätt att inom Kammaren göra yrkande om ett sådant tillägg till § 12, som berättigar kommunerna att hafva sin talau öppen. Såsom herrarne kunna finna, är denna rekryteringsnämnds arbete mycket enkelt. Den har nemligen endast att pröfva huruvida de uppvisa rekryterna äro krigsdugliga eller ej. För detta ändamål är nämnden dessutom biträdd af en läkare och det är klart att hans uttalade mening blir nästan den afgörande rösten.

Jag hemställer därför att denna paragraf måtte bifallas, men att det af den föregående talaren åsyftade tillägget i stället göres till § 12, och anhåller jag att dervid få framställa yrkande.

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga: I likhet med Herr Danielson tror jag också att läkaren här betyder mycket, men han har dock icke rätt att deltaga i nämndens beslut. Om till exempel läkaren godkänner rekryten, men deremot nämnden afstyrker hans antagande, så kunde ju skäl förefinnas för rekryteringsområdet att anföra besvär, och det är därför som jag vill att rättigheten skall lemnas öppen.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kammaren godkände paragrafen.

§ 8 blef äfven godkänd.

§ 9.

Mom. 1 af denna paragraf var så lydande:

»Alla kostnader för rekrytering af stamtruppen, utöfver den af statsmedel utgående lega och månadslön, skola, ehvad rekryteringen utgjorts af rekryteringsområdena sjelfva eller skett enligt bestämmelserna i § 8, gäldas till lika delar af det rekryteringssskyldiga området och af *staten*.»

I Herr *A. P. Danielsons* reservation var föreslaget, att berörda stadgande måtte ändras så, att det rekryteringssskyldiga området skulle bidra med en fjerdedel och staten med tre fjerdedelar.

Sedan momentet blifvit uppläst, yttrade

Herr Danielson: Jag ber att vid denna paragraf få yrka bifall till min vid betänkandet fogade reservation och att mom. 1

*Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)*

må erhålla denna lydelse: »Alla kostnader för rekryteri g af stamtruppen, utöfver den af statsmedel utgående lega och ånadslön, skola, ehvad rekryteringen utgjorts af rekryteringsområdena själva eller skett enligt bestämmelserna i § 8, gäldas *med en fjerdedel* af det rekryteringssskyldiga området och *tre fjerdedelar* af staten».

Herr Danielsons förslag blef af Kammaren godkänt.

Mom. 2 godkändes.

§§ 10 och 11 blefvo jemväl godkända.

Derefter föredrogs § 12, lydande sålunda:

»1) Den som icke åtnöjes med Konungens Befallningshafvandes beslut i fråga, som angår rekrytering, eger att deröfver hos Konungen anföra besvär, hvilka sist innan kl. 12 å trettionde dagen efter den, då klaganden af beslutet erhöill del, den dagen likväl oräknad, skola aflemnas till Konungens Befallningshafvande, som öfver besvären inforrdar vederbörandes förklaring och, der sådan inkommit eller tiden derfor tilländagått, till Konungen insänder samtliga till målet hörande handlingar jemte eget utlåtande.

2) Öfver rekryteringsnämnds beslut må endast vederbörande kommuner anföra besvär; och skall missnöje med beslutet till an-teckning i nämndens protokoll anmälas, innan nämnden åtskiljes, vid påföljd att besvären eljest icke upptagas till pröfning.

Besvären skola, stälda till Konungen, ingifvas till Konungens Befallningshafvande i länet sist innan klockan 12 å trettionde dagen efter det beslutet föll, den dagen likväl oräknad; hvarefter Konungens Befallningshafvande till Konungen skyndsamt insänder besvären jemte eget utlåtande och nämndens protokoll.»

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga yttrade: För att i förut upp-gifvet syfte vinna någon rättelse i denna paragraf yrkar jag den-sammans återremitterande till Utskottet.

Herr Danielson: Ehuru efter det beslut Första Kammaren fattat i frågan det kan anses ej nödigt att vidare upptaga tiden med att diskutera detaljerna i detta förslag, ber jag dock att få hemställa, det 12 § måtte så förändras, att efter ordet »pröfning» tilläggas orden: »och skall nämndens protokoll, om det icke genast erhålles, inom 4 dagar öfversändas till kommunalstämmans ordförande i veder-börande kommun».

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga: Jag skall anhålla att få åter-taga mitt yrkande på återremiss och förenar mig med Herr Danielson i hans förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, godkände Kammiaren paragrafen med det tillägg, som Herr Danielson i sitt nu afgifna yttrande föreslagit.

Angående
förändrad
organisation
af landt-
försvaret.
(Forts.)

§ 13 jemte den särskilda *rubriken* deröfver samt §§ 14 och 15, äfvensom det förevarande lagförslagets *rubrik*, godkändes.

Den vidare föredragningen af det föreliggande utlåtandet uppsköts till morgondagens sammanträde; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.